

VEZETŐK LAPJA

A MAGYAR CSERKÉSZVEZETŐK ÉS SZÜLŐK FÉLÉVI ÉRTESÍTŐJE

A TARTALOMBÓL

ÖTLETTÁR

KISZÁMOLÓK

SZENT-GÁLI KATA

ÖNÉRZETES MAGYART

HÁZASSÁG: 13 KÉRDÉS

SZENDVICS IFJÚSÁGUNK

MAGYARSÁG SZOLGÁLAT

MAGYAROK BRAZÍLIÁBAN

MAGYAR OKTATÁS A KMCSSZ-BEN

MAGYARSÁGTUDAT A CSERKÉSZETBEN

1996

84. SZÁM

Gyulassy Györgyi módszertani ötlettárából

NAPI JÓTETT GYAKORLÁSA:

(kiscserkészekkel) az ős házat épít építő-kockákból; de csak egy-egy jótettért lehet kockát beépíteni. Más változat: Karácsony előtt a Kisjézus jászolába gyűjtünk szalmát, minden jótettért egy szalmaszálat. Vagy: karácsonyfát díszítünk az otthonban, jótettként egy dísz (lehetőleg sajátkészítményt) teszünk a fára.

ALAKI GYAKORLAT: miután jól begyakoroltuk az alaki formákat, a vezénylést titkos jelekkel helyettesítjük. Pl. A vezető köhög: vigyázz!; fülét vakarja: jobbra átl, stb. A tagok sokkal inkább figyelnek és igyekeznek jól csinálni. Imponáló hatással is lehet a be nem avatott látogatóra.

MESEMONDÁS:

1, A vezető több rokon értelmű igét felír a táblára, pl. Mondta, felelte, suttozta, kérdezte, nyögte, cincogta. Ahogy mondja a mesét, helyenként megáll és a gyerekeknek kell a megfelelő szót hozzátoldani.

2, Mesemondás alatt a tagok előre megadott módon aláfestő hangokat szolgáltatnak, pl. Szélzúgás, ajtónyikorgás, lódobogás, állathangok. Táborútnél alkalmas csinálni.

3, Meseszövés. A tagok két csoportra osztva felváltva maguk mondják a mesét. Mindkét csoportnak külön-külön megmondjuk, hogy milyen irányba szöjék a mesét, ami persze nem ugyanaz. Mulatságos és fantáziafejlesztő.

MONDÁK, TÖRTÉNELEM:

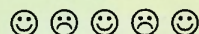
1, A tagok előadják (egyszerű jelmezekkel) az előző alkalommal hallott mondát vagy történelmi eseményt. Ha jól sikerül táborúzi szám is lehet.

2, Nagobbaknak, esetleg övtanfolyamosoknak: a közismert "Trivial Pursuits" játékhoz magyar történelmi, földrajzi, általános ismereti kérdés-kártyát szerkeszteni és azzal játszani. A kérdéseket is a tagok írhatják, vezetői ellenőrzéssel.

3, Történelmi korszak modern keretben: TV-vita pl. Széchenyi és Kossuth között. A vitavezetők és vitázók persze előre készülnek. A programot időnként reklámok szakítják meg a korhoz illő anyaggal. Videóra is lehet venni. Hasonlóképpen interjút lehet készíteni törté-

nelmi személyekkel, vagy helyszíni közvetítést adni pl. A nándorfehérvári ütközetről, vagy Mátyás király lakomájáról.

4, Ki vagyok? Mindenkinek a hátára ragasztjuk egy híres ember nevét. Okos kérdészködéssel egymástól (csak igen-nem válaszok adhatók) kell kitalálni mindenkinek, hogy kicsoda.

HÉTVÉGI "MEGLEPETÉS" PORTYA

Tervezte és levezette: N. Kovács Beáta

A rendes péntek esti cs. foglalkozásra a cserkészek teljes hétfégi portyára való felszerelést kellett hozzanak "ellenőrzés" végett. A valódi program akadályverseny-szerű hétfégi táborozás volt; a szülők és vezetők be voltak a tervekbe avatva, a cserkészek nem. Részt vettek: két ős és jó pár vezető. Keretmese: Kőműves Kelemenné.

Lebonyolítás:

1, A foglalkozás elején felszerelés-szemle majd beszélgetés a Kőműves Kelemenné bal-ladáról. Egyszer csak valóra válik a történet, megjelenik három izgatott "kőműves" egy kor-mos levelet hozva. Elmesélik, hogyan sikerült megépíteniük Déva várát, amiért furdalja őket a lelkiismeret. Az este látomásuk volt, amelyben megjelent nekik Kőműves Kelemenné szelleme a cserkészek segítségét kérve. A kőművesek a látomás eltűnése után ezt az ismeretlen jelekkel írott levelet találták, amit el-hoztak a cserkészeknek, mivel a látomás róluk beszélt. A levé rovásírással van írva, elol-vassák: menjenek Déva várához és vigyék oda Kőműves Kelemenné kisfiát. A társaságot föl-pakolják, indulás Déva vára felé. (Előre lefog-lalt erdőterület egy kunyhóval).

2, A helyszínhez közeledve fáklyás embe-rek állják útjukat. Kőműves Kelemenné kislfi, akire ők vigyáztak, megszökött, anyját keresni. Kérik a cserkészek segítségét. Útjeleket kell követni az erdőn át.

3, Megtalálják a kisfiút sebesülten. Elsőse-gélyt nyújtanak, majd hordágyon viszik tovább. A kisfiú tudja, merre van Déva vára.

4, A várhoz közeledve pislogó fényeket lát-nak. Fény ill. Síp-morze segítségével megne-vezik magukat. (folytatás a 25. oldalon)

ÖNÉRZETES MAGYART

Részlet dr. Bálint József: *A magyar öntudat ébresztése és KALOT- mozgalom a Honfoglalás 1100. jubileumának évében.* A II. Rákóczi Ferenc Katolikus Népfőiskolai Szövetség Délalföldi Szervezete, Szeged 1996. 114 oldal. munkájából.

Mottó: "Ki a fene szeressen és becsüljön bennünket, ha mi magunk sem szeretjük és becsüljük magunkat?" (P. Huny Dániel S.J. mondása, amivel az egyik érdi papi lelkigyakorlaton az egyik előadását kezdte).

1. Szükség van-e a magyar öntudatra, önérzetre?

Ha létezni, élni akarunk, szükség van önmagunk helyes értékelésére, az önbecsülésre. Ahol megszűnik a helyes öntudat, önérzet, ott megszűnik a helyes önszeretet. És ahol megszűnik a helyes és egészséges önszeretet, ott megszűnik az életkedv, megszűnik a létezés értelme. És ha valaki idáig jutott, akár egyén, akár közösség, akkor rálépett a halálba vivő Útra. "életerős nép" tehát nincsen "önérzetes magyar" nélkül!

Manapság sokat foglalkoznak ezzel a kérdéssel: "milyen a hírünk a nagyvilágban?" - Mintha csak azt mondanák: "Ha már önmagunk szemében elvesztettük a becsülést, akkor legalább azt nézzük meg, hogy mások becsülnek-e bennünket". - De hogyan becsüljenek bennünket mások, ha mi magunk sem becsüljük magunkat?

Nyilván erre az igazságra gondoltak, amikor 1988. február 10-én Szent István király halála 950 éves évfordulójának méltó megünneplésére különböző társadalmi rétegekből nemzeti bizottság alakult. Az alakuló gyűlésen elhangzottakból idézte még aznap a Magyar Rádió a déli hírekben: "A világ elismerését csak nemzeti öntudatunk növelésével vívhatjuk ki!"

Egy kicsikét furcsa, hogy külön nemzeti bizottságnak kell alakulnia az egészséges nemzeti öntudat előmozdítására. De hogy mennyire "hiánycikk" a nemzeti öntudat, arra jó példa Lőrincz Sándor cikke a Magyar Nemzetben (1988. március I.) -, ahol "Adj egy szilárd pontot..." cím alatt Szili Ferencsel, a történelem tudományok kandidátusával tartott beszélgetéséről számol be. Szili Ferenc mondta a következőt: "Nemrég mozgalmi aktivistáknak tartottam előadást a nemzettudatról. Mondanivalóm

végén szinte provokáltam őket, hogy szóljanak hozzá, osszák meg a véleményüket velem. Egyetlen kérdés nem hangzott el. Olyan emberek töltötték meg a széksorokat, akik felelős pozícióból beosztottakat irányítanak. Ezért nem értettem hallgatásukat. Már korábban is meggyőződtem arról, hogy sajnos nincs vita a társadalomban". (A cikk végén az író idézi Veres Pétert: "Azt mondta egyszer egy görög bölcs: adj egy szilárd pontot és kifordítom sarkaiból a világot. Én megtaláltam azt a pontot, legalábbis önmagam számára. Ez a föld az, amelyen élünk: a szikszós pusztá, a ragadós televény, a szaladó homok és a zöldellő dombok földje: Magyarország és a tízmillió magyar, aki benne él").

2. Van-e alapja a helyes magyar önérzetnek'?

Ha föltennénk azt a kérdést, hogy Jézus Krisztusnak Júdás fölött elhangzott ítélete ("jobb lett volna annak az embernek meg sem születnie", Mt 26,24) - elhangozhat-e valaha kollektív értelemben a magyar nép fölött: jobb lett volna ennek a népnek meg sem születnie", - akkor határozott NEM-mel válaszolok! Ennek a népnek igenis érdemes volt megszületnie, érdemes volt belépnie Európa történelmébe és érdemes arra is; hogy belépjen az egész emberiség történelmébe. És ha pár éve! ez előtt a francia köztársasági elnök, Mitterand így fejezte ki a magyarság iránti tiszteletét: "kis ország, amely nagy történelmi múlttal rendelkezik" - akkor tudatára ébredhetünk, hogy hol kell nekünk, magyaroknak is helyes önbecsülésünk alapjait keresnünk.

Nemrég a Kulturális Világszervezet "világörökségként" örököltette meg a budapesti várnegyedét és a hollókői faluegyüttest. Azonban "világörökségként", vagy legalább is "Európa-örökségként" tarthatják számon Nyugaton a magyarság egész ezeréves keresztény-magyar történelmét is.

Világörökség Szent István király, egész álamalapító tevékenységével.

Világörökség Szent László király, magyarországi Szent Erzsébet, Árpád-házi Szent Margit és az Árpád-házi szentek egész galériája. "Egy nép kultúrájának legragyogóbb koronáját a szentek galériája alkotja" (J. Maritain).

Világörökség a Hunyadiak életműve: Hunyadi János nándorfehérvári diadalával, a déli harangszóval, Mátyás a Corvináival.

Világörökség Janus Pannonius latin hexameteireivel, Balassi Bálint vitézi énekeivel és vitézi halálával.

Világörökség: az egri vitézek és a szigetvári hősök.

Világörökség Pázmány Péter, a magyar katolicizmus újjáteremtője a mindent elsöpörni készülő nyugati egyházszakadás viharaiában.

Világörökség Madách Imre Mózesével és az Ember tragédiájával.

Világörökség Munkácsy Mihály Ecce Homo-jával és egész képzőművészeti életművével.

Világörökség Bartók és Kodály életműve.

Világörökség Szentgyörgyi Albert C-vitamin-jával és a többi magyar származású Nobel-díjas tudós.

Ennek a népek tehát érdemes volt megszületnie és a világtörténelem porondján megjelenie, mert van mit letennie a Világkultúra asztalára. És hogy érdemes lesz-e tovább élnie, az azon múlik, hogy történelmi azonosság-tudatunkat hogyan tudjuk megőrizni új feladatok diktálta új történelmi helyzetünkben.

Közeledünk az új évezred fordulójához. Új világ, Új emberiség, új világtörténelem van születőben, Új világképpel, Új igényekkel, Új identitás-tudattal. Ebben az Új világban Új Honfoglalásra van szükségünk: szellemi, kulturális honfoglalásra. De ehhez a honfoglaláshoz szükség van az ezeréves magyar múlt által főhalmozott szellemi, kulturális értékekre is.

3. Néhány szempont a helyes nemzetazonosság-tudat kialakításához

a) Történelmi azonosság-tudat a múltat illetően: a magyar történelem nem a XX. század közepén kezdődik...

b) Pluralista szemlélet és magatartás (a II. Vatikáni Zsinat szellemében) a jelent és a jövőt illetően (ideológiai, vallási, faji pluralizmus, va-

gyis más népek, nemzetek értékeinek a megbecsülése).

c) A közösségi tudat bővítése: hazám a szülőföldem - hazám az egész ország - hazám az egész Kárpát-medence - hazám egész Európa - hazám az egész Földgolyó - és honfitársam minden ember, aki ezt a Földgolyót lakja!

ILLYÉS GYULA

Ki a magyar című füzetében ezt írja:

"Magyar az, aki bátran szembenéz a nép bajaival: a nemzeti fejlődésének akadályai. Aki a szabadságot ma is minden téren meg akarja valósítani: Aki a népnek műveltséget, egészséget, jólétet akar. Aki a földművesnek földet, a munkásnak méltó hasznot, mindenkinek emberi bánásmódot kíván, egyéni érdekei ellenére is. Aki egy nyomorult, éhező, vagy jogfosztott láttán saját magát is sértve érzi emberi, magyar mivoltában.

BABITS MIHÁLY

A Sziget és tenger című verseskötetének a bevezetőjében írja, 1925-ben: "Magyar vagyok: lelkem, érzésem örökséget kapott, melyet nem dobok el, a világot nem szegényíteni kell, hanem gazdagítani. Hogy szolgálhatom az emberiséget, ha meg nem örök magamban minden színt, minden kincset, ami az emberiséget gazdagíthatja? A magyarság színét, a magyarság kincsét. De mily balga volnék, ha ugyanakkor más színt, más kincset el akarnék venni, vagy meggyengíteni! Én hiszek a testvériségben: a színek együtt adják ki a képet, a hangok együtt adják a koncertet. Nemzet ne a nemzet ellen harcoljon, hanem az ellen, ami minden nemzet nagy veszélye: az elnyomás és a rombolás szelleme ellen! Micsoda leckét kaptunk ebből éppen mi, magyarok! Én micsoda hiba: másnak tenni, amit magunknak nem kívánunk, holott már avval, hogy másnak megtettük, ajtót nyitottunk neki, hogy velünk is megtörténjék.

SURJÁN LÁSZLÓ

"Nem szabad megengedni az európaiság és a magyarság kettéválasztását. Ahogyan a reformkorban szétválaszthatatlan volt a haza és a haladás ügyének, Petőinél a magyar szabadság és a világszabadság ügyének a szol-

gálata, és ahogyan a legnagyobb magyar fogalmazott: hivatásunk nem csekélyebb, mint eredeti sajátosságainkat erekyeként megőrizve és kiképezve, nemesítve, a világot egy Új nemzettel gazdagítani, - Úgy most is ez a feladatunk. Tévednek és másokat is megtévesztenek azok a hazai politikusok és kommunikátorok, akik azt állítják, vagy sugalmazták, hogy csak akkor válhatunk európaivá, ha lemondunk nemzeti sajátosságainkról, hagyományainkról, egyedülálló kulturális értékeinkről. Meggyőződésem, és ezt Nyugaton szerzett tapasztalataim alátámasztják, hogy az egyesült Európát nem arctalan, jellegtelen, gyökértelen nemzetek hozzák létre, és éppen az egyesült Európában fognak igazán kivirágozni a nemzeti, nemzetiségi és kisközösségi Kultúrák.

Butaságnak tartom azt a politikai nézetet, ami a modernséget a nemzeti érzelmek és hagyományok nélkül képzelik el. Egyes, magukat liberálisnak nevező hazai politikusok elfelejtik, vagy szándékosan figyelmen kívül hagyják azt a tényt, hogy a modern világban szinte mindenütt erősödik a nemzeti érzés, a nemzeti szimbólumok és hagyományok tisztelete és öntudatos vállalása".

KODÁLY ZOLTÁN:

"Mikor egy ledöntött nemzet újjá akarja magát építeni, szüksége van, inkább mint valaha, a hagyomány minden porszemecskéjére.

MAGYARSÁGTUDAT A CSERKÉSZETBEN

Igazi magyar csak az lehet, aki teljesen azonosul a magyarsággal, akinek a hazaszereget nemcsak elröppenő szó, hanem aki fáradhatatlanul dolgozik a köz javára és nem az, aki a munka helyett széthúzás "a turáni átok" szellemében saját érvényesüléséért harcol.

Mai korunkban boldogulásunk egyetlen lehetősége az ezer év előtti Szent István gondolat szellemében: együttműködés Európa népeivel, keresztény erkölcsi alapokon, az emberi jogok érvényesülésével, keresztény kultúrközösség, magyarságunk feladása nélkül.

Milyen köteleességeink vannak magyarságunkkal szemben?

Életünket tudatos hazaszeretet jellemezze, fontos feladatunk honismeretünk minden irányú bővítése: tájaink megismerése, az építkezési stílus, viselet, népszokások, hagyományok, egyszóval népi kultúránk megismerése, és aktív munkásai legyünk a még menthető kultúratörődék megmentésében.

Tudományok, művészetek, az általános emberi értékek fejlesztéséért sokan és sokat tettek. Igyekezzünk megismerni a jó történelmi műveket a klasszikus magyar irodalmat amely hű tükre történelmi sorsunknak. "Nyelvében él a nemzet!" - kötelez az őseinktől örökölt nyelv ápolására, szókincsünk gazdagítására. Hogyan érhetjük el ezt? Klasszikus íróink, költőink alkotásainak alapos megismerésével, az "aluljárók irodalma" helyett ismerkedjünk Arany, Vörösmarty, Petőfi, Jókat... műveivel.

A képzőművészeti alkotások nevelő jellege is pont olyan fontosságú tudatunk formálásában.

A regőscserkészlet munkáját felhasználva, népi alkotásainkkal ismerkedve gazdagíthatjuk szókincsünket, nyelvünket és kedvet kaphatunk a gyűjtőmunka folytatásához.

Mindezen köteleességek vállalásáért mit tehetünk mi vezetők?

Ismeressük meg neveltjeinkkel magyarul tájegységek viseletét, díszítő elemeit, hogy megőrizzük az eredeti formát.

Mi a népviselet? Az a ruházat melyet a nép maga készít saját termelési anyagból.

A hajviselet és fejrevaló, a pogány őseink rövidrenyírt hajviselete után, a kereszténység korában a hosszú haj lett a divat, melyet befonva viseltek. A lányok befont hajkoszorú föltött pártát viseltek, az asszonyok főkötőt hordtak mely az életkorral együtt változott. A férfiak fejrevalója a kucsma, a süveg melynek egyik változata a katonacsákó. Ezt tollal, bokrétával, árvalányhajjal viselték.

Ruhaviseletük az állatprémek használata után változott. A nők viselete fehér vászonból készült, jellegzetes ruhadarabjaink az ing melynek szabása adja meg a magyaros jellegget.

Női alsóruhák a pendely, a föléje vett roko-lyával. Férfiak jellegzetes ruhája a börgatya. A felsőruhák ősei a kacagány és melybőr után alakult ki az ujjas ködmön és bekecs.

A bunda és suba a pásztornép jellegzetes ruhája, mely ma is megmaradt, amely nemcsak öltözék hanem más szerepet is betöltött a pásztorok életében. A legszebb ruhaviseletünk a szűr, melynek kiemelhetjük szép díszítését.

A magyar népi díszítő művészet világszerte híres. Értékeink megismertetése fontos feladata egy cserkész vezetőnek. A népi díszítés nem önmagáért van. A nép nem ismeri a tanult emberek művészi öncélúságát, hanem mindig a tárgyat ékesíti. Kik a művészek? A nép fiai, pásztorok, cselédek, a téli időket barkácsolással kitöltő parasztemberek. Alkotásaikat nem az egyéni ötlet, hanem a nép ősi hagyománya vezeti. Fontos sajátossága az anyagszerűség. Tudják miért használnak: szekrénynek bükkfát, ostornyélnek szilvafát, kapunak tölgyfát. Felhasznált anyag szerint a népi díszítőművészet a következőképpen oszlik:

1, Kéregmunka. Gyakorlatban már alig él de még néha ma is használható (készíthető....?)

2, Csont és szarumunka. Rendkívül gazdag hagyományt őriz (botfej, síp, fogantyú, gyűrű, gomb) Legősbibb ékszereket is ebből készítet-

ték. Mértani formákkal, pontokkal, vonalakkal, átlós négyszöggel díszítették.

3, Börmunka

4, Szűrhimzés

5, Szövés, himzés. Kender, len, gyapjú sodrásból fonásból készítik.

A díszítőelemeket beleszövik az anyagba, leginkább piros és kék színt használnak.

Híres népünk a szűrök készítésében melynek alapelemei a virágok.

A Bach korszak idejében cifraszűr viselése jellemezte az idegen hatalommal szemben a nemzeti szellem ébredését.

Népünk művészetében a fafaragás érdemel legnagyobb figyelmet, amely nagyon gazdag motívumaiban, fontos jelkép érzelmeink továbbadásában. Közülük a kopjafák a híresek, de ne feledkezzünk meg a legidőállóbb alkotásokról a székel kapukról sem.

Ezeknek megismertetése a felnövő nemzedékkel fontos feladata minden cserkészvezetőnek.

Ehhez kívánok jó munkát!

Molnár Zoltán.

MAGYAR OKTATÁS A KÜLFÖLDI MAGYAR CSERKÉSZSZÖVETSÉGBEN

A külföldi magyar cserkésztest tavaly ünnepelte fennállásának 50-ik évfordulóját. Működésének mottója, az "Emberek ember, magyarabb magyar" nem változott az évek során. De amennyire a "magyarabb magyar" megfogalmazása az emigráció első éveiben magától értetődő volt, annyival élesebben kellett meghatározni az évek múltával - magunknak és gyermekeinknek -, mit is értünk ezalatt a fogalom alatt. A Magyarországról magunkkal hozott nevelési rendszerünk erősen hangsúlyozta a magyar értékek ápolását: népdalaink tömeges elsajátításától kezdve történelmünk alapos ismeretét, komoly szerepet kapott a magyarságismeret már külföldi cserkésztestünk kezdetén is.

Ahogy a cserkésztestek váltották egymást és a nyelvkészség óhatatlanul gyengült, egyre égetőbbé vált a kérdés: mennyire tartjuk magunkat szigorúan a klasszikus cserkészprogramhoz - vagy mennyire alakítsuk át a gyakorlati cserkész kiképzés és magyarságismeret arányát, hogy külföldi cserkésztestünk to-

vábbra is tükrözze az "emberebb ember, magyarabb magyar" eszményt.

Vezetői karunk mindenkor egyetértett abban, hogy magyar cserkésztestet csak magyarul tartunk fenn. Vagyis csak olyan gyermekeket fogadunk el cserkésznek, akik tudnak magyarul. Nem, mintha nem hinnénk a Széchenyikben és Liszt Ferencekben. Tudjuk, hogy vannak jó magyarok, akik nem beszélnek magyarul. De kétségtelen az is, hogy nagy általánosságban csak a nyelven keresztül juthatunk el egy kultúra elsajátításához, egy nép megismeréséhez. És mert kevesen vagyunk és energiánk véges, ha eredményt akarunk elérni, magyarul beszélő gyermekekre szorítkozhatunk csupán.

Így az évek során egyre nagyobb súlyt kapott cserkész nevelési tevékenységünkben a magyarságismeret, s ezen belül a magyar nyelv ápolása. Ez természetesen azt is jelenti, hogy a gyakorlati cserkészismeretekre talán kevesebb idő jut. Egyik legnagyobb kihívásunk mostanában, hogy megtartsuk az egyensúlyt, vagyis ne "iskolaisítsuk" el a cserkésztestet,

hagyjuk meg a romantikáját -- és mindezt magyarul tegyük. Hogyan oldjuk ezt meg? Elsősorban próbarendszerünk, vagyis a cserkészeti "oktatási" anyagával, másodsorban vezető" képzésünk előfeltételeivel, harmadszor pedig a kimondottan magyarsággal foglalkozó táborainkkal.

A kiscserkész már élete első összejövetelén nyomatékos magyar élményt kap, amikor az első kiszámolót hallja, vagy az első népdalát megtanulja. Mindkettő elemi erővel árasztja a magyarságélményt, mert a ritmus, a dallam magyar hangulatot teremt, ugyanakkor a szöveg is helyes beszédre és főleg hanglejtésre készítet. A népmese tágitja a gyermek kifejezőképességét, szókincsét. Az alap konyhanyelv szókincsén túl, a próbarendszer fokozatosan egyre nagyobb tárgyi tudást is követel a cserkésztől. 10 éves korától sorra ismeri meg a hun-magyar mondakört, a nemzeti imádságokat, a Kárpát-medence tájegységeit és a történelmi fogalmakat. A III. cserkészpróba (vagyis a 15-16 éves cserkész ismeretanyag) komoly tárgyi tudást követel a cserkésztől: a magyar néprajz, történelem, földrajz alapos ismeretét, a magyar tudósok alkotásait, a sportolók eredményeit.

A vezetőképző táborok mindig egy-egy mérföldkövet jelentenek az azokra felvett cserkészek életében. Amolyan "tűzpróbák", mind nyelvtudásból, mind cserkész- és magyarságismeretből, mind pedig talpraesettségből, amelyekre majdnem minden fiatal nagy ambícióval készül. A vezetőképző táborokat szigorú egész-napos felvételi vizsga előzi meg, melynek első része a magyar nyelvismeret. Ha ezen nem felel meg a jelölt, a vizsga többi része érvénytelen.

Először az őrsvezető képző táborra készül a 14 éves cserkész. Itt tanulja majd meg a vezetés gyakorlati részleteit, a tervezést, a módszertant, a vezetői "fogásokat". Mindezt - ismétlem - magyarul, mert feltétel, hogy magyarul foglalkozzon a nálánál fiatalabbakkal. A tábor 10 napos, és minden percét gyakorlással, csoportdinamikával, vezetői eszmecserékkel töltjük. Kár lenne a tábor idejét olyan cserkész ismeretanyag tanítására fordítani, amit otthon, városban, egyedül is elsajátíthat a jelölt. Így született az őrsvezetői tanfolyamok gondolata, már a 60-as évek elején. Anyagát kiegészítettük történelmi, földrajzi alapfogalmakkal és néhány irodalmi művel. Úgy véltük: ha azt kö-

veteljük az őrsvezetőtől, hogy izgalmas portyát tervezzen, olyat, ahol őrse tagjai például Rákóczi kurucaként a Felvidéken lesik a császár csapatait, ahhoz ismernie kell alapfokon a kuruc kor, lényegét és a Felvidék földrajzát is. Így alakult ki a 70-es évek végére az őrsvezetői tanfolyam anyagának jelenlegi formája. A nyelvkészség fejlesztésére a 80-as évek végén hangszalaggal ellátott írás-olvasás gyakorlatokat írtunk elő, amelyeket a jelölt naponta, otthon végez. Ezekről a gyakorlatokról a három éve megtartott konferencián számoltam be Nagy Károly útján (a Nyelvünk és Kultúránk 84. számában jelent meg). Az egyöntetűség biztosítására részletes útmutatást dolgoztunk ki a tanárok számára. Hozzá fűzhetem, hogy a hétvégi magyar iskolák jó része átvette a tanfolyamunk anyagát a 13-14 évesek számára.

Segédtsízt és cserkésztsízt képzésünk ugyanezt az elgondolást követi. Mindegyikhez előfeltételeket szabunk, melyek közül a legnagyobb a magyarságismereti vizsga ("kiegészítő érettséginek" is hívjuk), segédtsízi fokként, cserkésztsízi fok három tárgyból. A tananyag összeállítása és a vizsgatételek megírása a Szöv. Tanfelügyelőjének a munkaköréhez tartozik. (Hoztam egy kimutatást és néhány kiadványunkat, amelyekből kitűnik, hogy mi a megkívánt szint.) Ezenkívül jó néhány dolgozat megírását is kérjük. Vezetőképzésünk követelményeinél meg kell említenem még, hogy ezek külföldi cserkész-világunk mindnégy kontinensére vonatkoznak. A tananyag egyformán kötelező Ausztráliában, Délamerikában, Európában és Észak-amerikában, ahol cserkészcsapataink működnek. Így biztosítjuk azt, hogy a nagy távolságok ellenére cserkészeink magyar tudása aránylag egyöntetű legyen.

Magyarságnevelésünk harmadik területét a magyarságismereti táborok és tanfolyamok képezik, amelyekben cserkészpedagógia alkalmazásával kimondottan a magyar műveltséggel foglalkozunk. Már az 50-es években tartottunk a 16 éven felülieknek "érettségi" tanfolyamokat és táborokat történelemből, földnéprajzból és irodalomból. Ugyanakkor regős táboraink a népi kultúrát tanulmányozták alaposan, mind szellemi, mind tárgyi vonatkozásaiban. 1976-ban a Corvina táborok sorát indítottuk el a 18 éven felülieknek. Ezekben a magyar műveltség értékeit: irodalmunk, zenénk, képzőművészetünk néhány kimagasló alkotá-

sát tanulmányozzuk, ízlelgetjük. Ezenfelül írást, fogalmazás-gyakorlatokat (u.n. "írói műhelyt") iktattunk be a programba, amelyeket szókincsbővítő játékokkal és nyelvtornával egészítettünk ki. A verselemzéstől a naplóírásig, egy Sütő darab előadásától a Kékszakállú meghallgatásáig, a tábor minden mozzanata a magyar nyelvet és kultúrát szolgálja. A Corvina egyik legnagyobb eredménye, hogy cserkészeink felismerik nyelvünk szépségét, elmerülnek annak zamatában, csengésében, mialatt betekintést kapnak a magyar kultúra kincseibe. Magunk között "ablaknyitogató" tábornak is hívjuk.

Corvina elképzelésünk igen sikeres lett. De felmértük a problémát is: ahhoz, hogy a 18 éven felüli cserkészek kellőképpen értékeljék a magyar kultúrát, nyelvi előgyakorlatok is szükségesek. Tudva levő, hogy a tizenéveseknél romlik legjobban a nyelvkészség. Ezért 1994-től új kezdeményezésünk a Zrínyi tábor, amelyet eredetileg "nyelvművelő rovertábor"-nak hívtunk. Elképzelésünk az, hogy a 16 éveseknek egy valódi "vagány", megerőltető program keretében alkalmat nyújtsunk a magyar nyelv gazdagítására, gyarapítására is. Anyaga meglehetősen eklektikus, hídépítés után például szócsata következik, ahol az nyer, aki a legtöbb szinonimát tudja, vagy a legjobban elmondja egy-egy ritka szó jelentését. Szójátékok, versenyek váltogatják egymást. A tábor hangulata arra ösztökéli a cserkészeket, hogy lelkesen beszéljenek magyarul, hogy felfigyeljenek hibáikra, és hogy a maguk akaratából igyekezzenek jobban, szebben beszélni. Nagy öröm látni, hogy kellő ösztönzéssel, hangulat-keltéssel még a legkamasszabb korban levő fiatalok is lelkesen és komolyan törekszenek a csiszoltabb magyar beszédre.

Magyarságismereti táborainkhoz sorolhatom még a Szövetség nyári iskoláját is, melyet

minden évben megtartunk a nyugat New York-állambeli Sik Sándor Cserkészparkban. Ezt a háromhetes tábort 8-14 éves szórvány gyerekek számára rendezzük. Alapfeltétel itt is, hogy a jelentkezők már beszéljenek magyarul.

A fentiek rámutatnak arra, hogy a külföldi magyar cserkésznevelő munkája az évek során a nyelvi szükségletekhez és a körülményekhez idomult. Sokat küszködünk a nívó megtartásáért, hogy a konyhanyelvet meghaladó, elfogadható magyar beszéd, írás, és olvasás-szintet tartsunk a gyerekeknél. Az eredmény nem mindig kielégítő. Mindannyian tudjuk, mennyi hatás éri a külföldön élő fiatalokat, sőt nem is fiatalokat egyaránt. De ha arra gondolunk, hogy legtöbb cserkész gócpontban most már a negyedik nemzedéket neveljük, és hogy ezek közül akad olyan (és nem is kevés), aki kiválóan beszél, ír és olvas magyarul, nyugodt lélekkel mondhatjuk, hogy munkánk külföldön nem eredménytelen. Ezen túlmenően is. 1989 óta, hála a megváltozott politikai körülményeknek, a Kárpát-medence cserkészetének beindulásához alaposan hozzájárultunk. Nem csak anyagiakban és számítógépekkel, hanem főleg vezetőképzéssel és irodalommal. Mindezek segítségével tapasztalatainkat, képzési programunkat, gondjainkat, megoldásainkat is megosztottuk velük. Ezzel a Kárpát-medence magyarságát szolgálhattuk, különösen a határontúliakét, akik - ha más körülmények között is, ha más okoknál fogva is - de nemzeti identitás és nyelvörzés szempontjából, ugyanazokkal a gondokkal küszködnek, mint mi. Így válik valóra az egyetemes magyarság összetartásának - és összetartozásának szolgálata.

Némethyné Kesserű Judit

VISSZATEKINTÉS A JUBILEUMI TÁBORRA

Kettős jubileumot ült idén a magyar cserkész: 1910-ben, 85 évvel ezelőtt indult útjára Magyarországon a cserkészmozgalom és kezen 50 éves múltat tekint vissza a Külföldi Magyar Cserkészszövetség. 1945 óta működik a haza határain túl az a cserkészszövetség, mely azért alakult, hogy pótolja az otthon először csak korlátok közé szorított, majd fokozatosan ellehetetlenült, elszorított s végül

1948-ban betiltott, illetve a szovjet mintájú Út-törőmozgalomba beolvasztott magyar cserkész. És ennek a feladatnak becsülettel eleget is tett: átmentette azokat az értékeket, amelyek a magyar cserkész alapjait képezték s amelyről a negyvenes évek vége felé otthon már tilos volt beszélni. Az Isten, Haza, Család hármas eszményét híven ápoló nyugati cserkészmozgalom egészen az otthoni rendszerváltásig

egyedül képviselte a nagyvilágban a magyar cserkészetet, majd amikor a Hazában és a környező utódállamokban is újjáalakultak a magyar cserkészcsapatok, felvette a Külföldi Magyar Cserkészszövetség nevet, átadva a szeplőtelenül megőrzött lilimos zászlót az arra érdemessé vált jogutódnak, a hazai cserkészszövetségnek.

Az évforduló alkalmából érdemes visszatekinteni a múltba, hogyan is született meg a nyugati magyar cserkészlet és kinek a munkája nyomán jött létre ez a nagyszerű mozgalom, mely annyi külföldre szakadt magyar fiút és leányt tartott meg magyarnak és plántálta szívükbe a magyarságtudatot, a magyar népdalt, a magyar hagyományok szeretetét, a magyar történelem és irodalom ismeretét. A háború után, az összeomlást követő nehéz években a Gondviselés jóvoltából akadt a németországi magyar menekültek között egy tucatnyi lelkes fiatal, akik az emigrációban is tovább folytatták az otthon megkezdett cserkészéletet és rendkívül viszontagságos körülmények között megalakították az első nyugati magyar cserkészcsapatokat. Kivált közülük az abban az időben még alig 24 éves Bodnár Gábor, aki mögött akkor már több mint 10 éves cserkész múlt állt, melynek során elérte a legmagasabb cserkészvezetői tisztséget. Bajtársaival együtt hozzájárított a szervezéshez, aminek első lépéseként létrehozták a Teleki Pál Cserkész Munkaközösséget, mely az otthoni cserkészmozgalom megszűnése után jogosan vette fel a Magyar Cserkészszövetség nevet. Megindult a cserkészsajtó, a könyvkiadás és megkezdődött a vezetőképzés. Cserkészotthonok létesültek a tengerentúlra irányuló kivándorlással egyidőben. Észak- és Dél-Amerikában, valamint Ausztráliában is, a központ pedig 1952-ben települt át a Egyesült Államok-béli Garfieldbe. Végül néhány év után igazi otthonra leltek a világban szétszóródott magyar cserkészek: a Buffalo közelében húzódó hegyek lankáin megnyitotta kapuit a minden magyar cserkész szívének oly kedves Hárshégyi cserkészpark amerikai mása, Fillmore. A szétszórt árvalányhaj ismét egy csokorba került: van már helye a vezetőképzésnek, van állandó otthona a különböző nagytáboroknak s ide minden magyar cserkész hazajön, akármelyik sarjából érkeznek is a világnak. És néhány éve a Magyarországról, de még a trianoni ország-részekből is szép számmal jönnek a cserkész-

testvérek, táborozni, tapasztalatokat cserélni, tanulni. Az együttműködés a hazaiak és az itteniek között valóban testvéri s annak legszebb példáit itt láthatjuk a fillmorei hegyek között fekvő Sík Sándor Cserkészparkban.

Itt nyílt meg idén augusztus 10-én a kettős évforduló tiszteletére rendezett jubileumi nagytábor, melynek egész programja egy távoli dátum, egy harmadik évforduló körül kristályosodott ki: jövőre emlékezünk 1100 esztendő távlatából a magyarság honfoglalására. De jó, hogy a cserkészfiúk és leányok már az idén megismerkedtek e történelmi aktus részleteivel és felidézték annak emlékét, mert ha jövőre hazajutnak a több hónapra tervezett nagy ünnepségsorozatra, tájékozottak lesznek mindenről. A tábor létszáma ötszáz fölött járt: az amerikai magyar cserkészcsapatok többségben lévő tagjain kívül jöttek még szép számmal Kanadából, Európából, Dél-Amerikából és Ausztráliából, hogy tíz napon át együtt legyenek. És tíz napon át sportoltak, tanultak, ismerkedtek egymással és hallgattak előadásokat a honfoglalásról s aztán át is élték annak minden mozzanatát: hadijátékokon - korhű ruhákban - jelenítették meg őseink bejövetelét, egészen addig a pillanatig, amikor Árpád apánkat már az új hazában, a Duna-Tisza közén pajzsra emelve fejedelemmé választották.

A záró tábortűzre érkezett meg a hazai cserkészszövetség vezetőinek fax-üzenete, amiben további jó munkát kívántak a nagytábornak és gratuláltak az ötvenéves jubileumhoz. Ötszáz torokból harsan fel az éljen, aztán lelohadt a jókedv, mert egy negyedik évfordulóról is meg kellett emlékezni s ez olyan alkalom volt, ami elszomorított mindenkit: Bodnár Gábor, a világ magyar cserkészeinek Gábor Bája búcsúzott és jelentette be, hogy visszavonul az aktív cserkészélettől. S úgy látta jónak, hogy ezt a hírt éppen hetvenötödik születésnapján, itt a nagytáborban adja tudtára cserkésztestvéreinek. A már parázsló tábortűz fényénél csendes szóval mondta el búcsú üzenetét és köszönte meg az otthonról érkezett táviratot, melyben többek közt ez állt: *"Köszönjük, hogy életed kétharmadában áldozatosan irányítottad azt a munkát, melynek eredményeként a magyar cserkészlet fennmaradhatott a nagyvilágban és ezzel lehetőséget adott arra, hogy hat éve itthon is újraindulhatott a cserkészlet"*. Bizony a tábortűz körül ülők közül sokaknak elszorult a torka és - talán a füsttől - könny szö-

kött a szemekbe. Mert a búcsú mindig fájdalmas...

Igen, ha nem ad a Gondviselés a magyar cserkésznek egy Bodnár Gábort, ma talán nincs magyar cserkészmozgalom és csak távoli emlékként élt volna néhányunk tudatában, hogy volt egyszer egy vági tutajtábor, egy gödöllői jamboree, egy megyeri nagytábor és létezett valamikor a Hárshégyi cserkészpark is, ahol cserkésznemzedékek nőttek fel és váltak a cserkészpróbákat megállva emberebb emberré és magyarabb magyarrá. Az biztos, hogy a 45 utáni emigrációnak nem volt még egy olyan tagja, aki egész munkásságát egyetlen célnak, egyetlen eszmének szentelte volna s ennyire összeforrt volna az önként vállalt szolgálattal, ami számára az életet jelentette. És aki sohasem fáradt el a tíz cserkész törvény által kijelölt utat járni.

Ha nincs egy Bodnár Gábor, ma sok-sok ezer magyar fiatal és az évek során öreg-

cserkészsé vált korosztályok tagjai lenének szegényebbek a cserkészélet élményeivel, de talán ugyanennyi magyarral lenne szegényebb a népünk is, mert aligha lehetne megszámlálni, hogy az 50 év alatt hány magyar ifjú és leány köszönhette magyarságtudata megtartását, magyar nyelvének tökéletesítését és magyarvonalozású ismereteinek bővülését a cserkésznek. Álljanak itt az adatok: a hetvenes években, amikor a magyar cserkészlet virágkorát élte, a világ 15 országában 82 csapatban 6000 cserkészt tartott számon a Szövetség. De még ma is 4 kontinens 11 országában a Külföldi Magyar Cserkészszövetség 70 csapata működik, összesen 4500 taggal. Köszönet ezért Bodnár Gábornak s amikor hálánk mellett jókívánságainkat is kifejezzük születésnapja alkalmából, nem búcsúzhatunk el tőle mással, mint a cserkészköszöntéssel: JÓ MUNKÁT!

S.Gy.

SZENDVICS IFJÚSÁGUNK

Bárkinek, aki nyitott szemmel jár a világban, feltűnhet, hogy fiataljaink előszeretettel viselnek olyan ruhaneműket, amelyek vicsorgó sárkányokat ábrázolnak, leopárdokat, vagy legrosszabb esetben is olyan "dzsekit", amely valamelyik amerikai sportegyesület emblémáját tünteti fel. Forradalminak vélt ifjúságunk, amely 1969-ben készen állott arra, hogy Marcuse társadalomtudós elmélete alapján sarkából kiforgassa a világot, dühödt harcot hirdessen a megcsontosodott társadalmi berendezkedés ellen, a nyolcvanas években a nyugati ipari társadalom engedelmes reklámhordozójává vált, büszkén viselve hátán, mellén egyes világcégek jól kialakított jelképét. Szabó Iréne, a Népszava egyik számában helyesen mutatott rá arra, hogy a nyeszlett ifjúság egyes képviselői, sok esetben ezekkel a harcos feliratokkal kívánják dokumentálni alkalmasint gyenge jellemüket és a dzsungel divatját igyekeznek meghonosítani.

A slamposság térhódítása

Holott ennél sokkal többről van szó. A Német szövetségi Köztársaság hivatalos kiadványának számító PROFIL képes magazin egyik múlt év végén megjelent száma Christiane Weigel tanulmányát közli, amelyet csak elszorult szívvel lehet olvasni. A kis tanulmány bevezetőjében megállapítja azt, hogy a fiatalok-

nak, a tizenévesek többségének az a kívánsága, hogy az ipar bő és kényelmes ruhákat gyártson, túlméretezett shirteket, blúzokat, szekrényyszerű kiskabátokat, mellényeket. Mindezek lehetnek nyugodtan "slamposak" is. Fő az, hogy a gyártó cég emblémája jól olvasható módon és lehetőleg nagy betűkkel jelenjen meg, főképpen ha drága holmikról van szó. A német fiatalok olyan márkájú pulit és farmert szeretnek, amilyent osztálytársaik viselnek, olyan cipőket, amilyenekben kedvenc sportolók szinte súlytalanul sprintelnek a TV képernyőjén. És ha mindezeket szüleik nem igen tudják részükre biztosítani, csalódottak, frusztráltak lesznek. Annál is inkább mert egy ilyen, igazán korszerűnek vélt ruhákat nem viselő fiatal kirekesztődik társai közül.

Korai piaci pozicionálás

Hogy ez miért van, annak oka igen egyszerű: a reklámpar "korai piaci pozicionálásnak" nevezett módszere mindent elkövet, hogy a szakma a lehetőleg legjobban hallhatóan - a vidéki gyermekszobáig is visszhangosan - eljussanak egy-egy cikk előnyeit dicsérő jelzavaik. Tapasztalataik alapján biztosra vehető, hogy aki bizonyos ruhadarabbal nő fel, meglelt emberként is kitart mellette. A szülői támogatást élvező és azt vakációban történő munkavégzéssel is pénzt kereső fiatalság

meglepően fizetőképes és ezt az ifjúságot igyekszik az ipar megkaparintani. A fiatalok még reggelizés közben kénytelenek szembe-sülni a tolakodó reklámokkal: a zabpehely csomagokon, joghurtos dobozok tetején, a lek-város üvegek címkéjén folyamatosan csábító, magasztaló szövegekkel találkoznak. És az igen gyakran vetített rövid, tarka-barka, könnyen érthető reklámfilmek a gyermekek körében igen népszerűvé válnak és a program teljes értékű részeként illesztik be életükbe. A tanulmány írója szerint ez igen veszélyes, mert a reklámüzeneteket a fiatalok nem árukinálatként, hanem barátságkínálatként értékelik és emiatt állandó konfliktusban élnek szüleikkel.

Milyen legyen a szerelés

Az egyre újabb reklámok, a színesen ragyogó holmik, amelyek gyakran igen nehezen vagy egyáltalán szerezhetők be, kedvetlenséget okoznak a fiataloknak és a szülőket érthető módon idegesíti az, hogy követelik tőlük ezeknek a hetenként változó óhajoknak a teljesítését. Nem értik, miért függ csemetéjük boldogsága attól, hogy milyen szerelésben jelennek meg a különféle rendezvényeken? Holott aligha lehet kínosabb a fiatal számára mint az, hogy ne legyen meg az előírt nadrágja vagy inge. Ha pedig a szülőknél nincs elég pénze, akkor a bankok sietnek segítségükre, folyószámlát, hotelszámlát nyitnak a fiatalok számá-

ra, divatos rajzokkal díszített hitelkártyákat a szülőknél nem valami nagy öröme. Ezért semmi meglepő nem lehet abban, hogy villamosra, földalattira szállva, úton-útfélen ugyanazon "szerelésben" tündöklő fiatalokkal találkozhatunk, fiú vagy leány csaknem egyforma öltözetben, oly mértékben, hogy alig lehet megkülönböztetni őket.

Van-e kiút?

Így az a sajátos helyzet alakult ki, hogy egyik fiatal olyan akar lenni mint a másik, nem az készíti, hogy különb legyen a többiekénél, hanem az, hogy hajszára olyan legyen mint a többiek. Ez nem lehet más - tegyük hozzá magunk is megállapításainkat - mint az individuum, az egyéniség feladása. Fiataljaink reklámhordozóvá válnak, olyanokká mint a nagyvárosi utcákon elől-hátul feliratokat cipelő nincstelen emberek. Ebből az állapotból igen nehéz kikecmeregni. A bielefeldi egyetem hallgatói felmérést készítettek és megállapították, hogy a fiatalok 15 %-a küzd lelkizavarokkal, 30 %-a állandó fejfájással küzd, ideges, dekoncentrált, minden harmadik allergiás. Holott valamikor felsőbbrendűnek hirdették őket. Van-e ebből a zűrzavarból, káoszából kiút? Igen. A lilomos tiszta mozgalom: a **cserkészlet**.

Mátrai Béla.

Japán Misszionárius szól a Házasságról

Nemes Ödön jezsuita atya 40 évig dolgozott Japánban mint misszionárius. Három évvel ezelőtt a gyulafehérvári papneveldében az ottani püspök kérésére ez erélyi magyar papnövédekkel keletiigazgatója volt. Ez év áprilisában tért vissza Magyarországra, hogy a tartományfőnök Ádám atyát segítse a központi adminisztráció vezetésében. Az alábbi cikk hosszú évek tapasztalatának gyümölcse. (Szerk.)

Kedves Házasságban Élő Testvéreim,

Engedjétek meg, hogy így szólítsalak titeket, noha én nem vagyok házasember. Több mint húsz éve vagyok én veletek testvéri közösségben. Amióta elköteleztem magam a házastársi kapcsolat elmélyítését szolgáló mozgalomban, nagyon sokat tanultam tőletek és úgy érzem, minden házas- és jegyespár nagyon közel van a szívemhez.

Tudom Jézus is így érzett. Ő még első csodáját is egy fiatal házaspár megsegítésére tette, noha akkor még nem jött volt el az ideje. De látta, hogy mennyire rászorulnak a segítségre és együttérzésre és édesanyja kérésre

átváltoztatta a vizet borrá, hogy megörvendeztesse őket. Jézusnak nagyon fontos volt a házasságok élettársi kapcsolata. Ő nagyon jól tudta, hogy a családok és az egész társadalom boldogsága a férj és feleség boldogságán áll vagy bukik.

Így volt ez kétezer évvel ezelőtt is, így van ez most is és így lesz ez mindaddig, amíg emberek élnek a földön. De valójában miben áll a házastársi boldogság? Erről szeretnék kérdéseket feltenni és elbeszélgetni veletek ezekről. A feleletek, amiket hallotok, valójában nem az én gondolataim. Azt írom le, amit házaspároktól tanultam különböző országokban.

L. Mi a házastársak szent hivatása?

Az a szeretetet ami kettőtök között van, saját boldogságotokért kaptátok, de csak úgy fog fejlődni és mélyülni, ha megosszátok másokkal is. Ebben áll a ti igazi boldogságtok.

Az a hivatástok, hogy megmutassátok az embereknek, hogy hogyan kell egymást szeretni, ingyen, melegen és hűségesen. Mindenkinnek, aki veletek találkozik, éreznie kell, miben áll az igazi szeretet.

Minél mélyebb közöttetek az egység, annál boldogabbak lesztek ti is, családotok is és társadalmunk is. Ti mutatjátok az utat nem az egyöntetűség, egyformaság, hanem a szeretetből fakadó egység felé.

Ti meg tudjátok mutatni a világnak, mit jelent mély szeretetkapcsolatban élni még akkor is, amikor nehéz szeretni, mert ti megtanultátok nem önmagatokat, hanem kapcsolatotokat az élet központjába helyezni.

2. Miben áll a házastársak igazi boldogsága?

Az igazi egységben. Ezt akkor lehet megtapasztalni, ha te is, házastársad is érzi, hogy élettársa igazán szereti, értékeli, örül, hogy mély kapcsolatban tud élni vele és valóban szabadnak érzi magát minden egyéni és közös döntésben.

A ti boldogságtok azon múlik, hogy szem előtt tudjátok-e mindig tartani, hogy kettőtök egysége mindennél fontosabb (Ter 2,24). A ti szent köteléktek, kapcsolatotok minden más kapcsolatnál mélyebb és örök értékű. A ti egységeken áll vagy bukik nemcsak családotok boldogsága, de az egyházé (Ef 5,21-33) és a társadalomé is.

A ti szereteteiken keresztül tanulják meg gyerekeitek és embertársaitok mi az igazi szeretet az ingyenes és mindig hűséges szeretet, legyen az emberi vagy isteni.

3. Mi a ti feladatotok a mai társadalomban?

Az, hogy világító jelei legyetek az igazi szeretetnek, ami meghittségben és mély szeretetkapcsolatban áll. Ez a kettő az igazi szeretet sajátos tulajdonsága. Meghittség nélküli szoros kapcsolat: rabszolgaság. Mély szeretetkapcsolat nélküli meghittség lealázó, az ember lelkét kilúgozó hazugság.

A férj és feleség szeretetkapcsolata nemcsak azért világító jel a társadalomban mert

ugyanarra a célra törekedve egymással közreműködnek, hanem azért, mert igazi szeretetben egybeforrva mindenüket, egész életüket megosztják. Azért, mert képesek önérdékük helyett kettőjük érdekét előtérbe helyezni és teljesen átadni magukat egymásnak. Mennyire szüksége van a mai társadalomnak erre a jelre! A házastársak meghitt, mély szeretetkapcsolata minden embert arra hív, amire szíve mélyén leginkább vágyódik. Mikor kettőtök meghitt, mély szeretetkapcsolata él és világít, ti szembe tudtuk nézni mindennel, nem törődve a kapott sebekkel, mert meg tudjátok gyógyítani egymást.

4. Nemi kapcsolat a házasesetben milyen szempontból világító jel?

A modern társadalom jellegzetes jegyei: az önzés, a mások feletti uralkodás- és nyereségvágy életünk minden területre behatol, még a nemi életben is megnyilvánul. Ezt az Istentől kapott gyönyörű ajándékot ösztöneik kielégítésére, másneműek kizsákmányolására, leigázására vagy meggazdagodásra használják.

Ezzel szemben a ti házastársi nemi kapcsolatotok az egész életeteket átható egység és megosztás jele és annak megvalósítója. Ti nemi kapcsolatotokon keresztül mélyítitek el egységeket, erősítitek meg egymást a szeretetben, segítitek elő egymás fejlődését, adtok életet egymásnak és gyerekeitekben Istennel közreműködve új életet hoztok létre. Erős nemi vágyatok nem önmagatok kielégítésért van, hanem szeretetkapcsolatok ápolásáért. Nem magatokat, hanem élettársatokat teszitek életetek központjába a nemi kapcsolatban is és minden más téren is. Kettőtök egyesülése azért van, hogy jobban át tudjátok adni magatokat egymásnak szeretetben, szabadon, minden feltétel nélkül. Ti jól tudjátok, hogy a nemi életben csak akkor van igazi öröm és boldogság, ha az nem önérdékből, hanem szeretetből fakad.

Ha így történik meg a házastársi egyesülés, azon keresztül elmélyül a bizalom, könnyebb megbocsátani egymásnak és a kapott sebek is begyógyulnak. Ellenkező esetben azonban a nemi kapcsolat, inkább bizalmatlanságot szül. Ha azt érzed, hogy élettársad eszközként használ téged a maga javára, üresség, szomorúság, reménytelenség ver gyökeret kapcsolatokban.

Angolul a nemi kapcsolatot „lovemaking”-nek mondják. Házastársak között ez valóban így van. Köztük az nemi kapcsolat valóban szeretetet teremt: Isten így gondolta el életeteket, azért adta a nemiség nagy ajándékát. Hitvestársi szeretetek a nemi életen keresztül gyermekeitekben testet ölt. Szeretetek gyümölcsei, gyermekeitek már pusztán létükkel mélyítik a szeretetet közöttetek.

A nemi kapcsolat csak akkor értékes és szeretetet teremtő, ha az élet minden vonalán érzi mindkettőtök, hogy élettársa figyelmes, kedves, meleg szeretettel van iránta. Különben nemi kapcsolatokat hazugsággá válik. A nemi kapcsolat csak a mindennapi élet szeretetkapcsolatában kap értelmet, mert állandóan emlékeztet benneteket egymás iránti elkötelezettségetekre.

5. Milyen tulajdonságai vannak a házastársi szeretetnek?

Mélyíti és gazdagabbá teszi a felek emberiségét.

Krisztus megváltását, felszabadító kegyelmét árasztja ki a házastársak életére.

Isten ingyenes és hűséges szeretete a házastársi szereteten keresztül közvetítődik és válik érezhető, hihető valósággá gyerekeik és embertársaik előtt.

Az emberek, látva a férj és feleség hűségét, meleg, meghitt szeretetét, hinni tudnak Isten kegyelmében és hűségében, amely lehetővé teszi az igazán boldog házasságot.

A családi közösséget megalapozó, elmélyítő házastársi szeretet mutatja az utat a kis és nagy közösségek megalapozásához és felépítéséhez.

A hitvesi szeretet megalapozza a nemi életet és azt gyümölcsözővé teszi. Ez a házastársi kapcsolat igen fontos és lényeges összetevője. Az Isten elgondolása szerinti hitvesi szeretet két ember egymás iránti teljes elkötelezettségének jele, megalapozója és kifejesztője. S helyes nemi kapcsolat központjában feltétel nélküli megosztás van. A férj és a feleség nem a saját, hanem élettársa örömeért tesz mindent. Ilyenkor az önérdek háttérbe szorul: hitvesemet fontosabbnak tekintem önmagamnál.

A hitvesi szeretet azonban nemcsak a nemi kapcsolatban fontos. A nemi kapcsolatban elsajátított igazi szeretetnek az élet minden területére ki kell sugároznia. Így lesznek a házastársak Jézus szeretetének jelei a nemcsak a

családban, de mindenütt, társadalmi életükben is. Amikor ilyen jel tud lenni egy házaspár, akkor szeretetünk minden megnyilvánulása egyben annak elmélyülését is előmozdítja.

A gyakorlatba átvitt hitvesi szeretet egyben felhívás, kihívás is egymás iránt és az emberek felé is: „Szeressétek egymást, amint mi szeretjük egymást!” Mikor minden nehézséggel szembe tudtok nézni, ami egységeket veszélyeztetné, az Isten országát építitek: az Istennel és egymással való meghitt, mély szeretetkapcsolatot.

A hitvesi szeretetben elsajátított gyengédség és figyelmesség kiárad mindennapi életek egyszerű, kis kapcsolataira is. Egyiketek sem keresi a maga örömét és kielégülését, mert tudja, hogy az igazi öröm a házastárs boldogságán át ver gyökeret a mindennapi életben. Mikor ezt a boldogságot tapasztaljátok, nagyon közel vagytok az Isten ingyenes szeretetének megtapasztalásához. Amikor boldoggá tesz titeket élettársatok boldogsága, akkor kitárul a szívetek. Szeretetek kisugárzik másokra is. Elfogadó és szabaddá tévő szeretetekbe bele tudtok ölelni mindenkit.

A hitvesi szeretet megtanít szívetek mélyéből odafigyelni élettársatokra. Mivel teljesen nyitottak vagytok, mindent be tudtok fogadni, még a nehezen elfogadható dolgokat is. A szeretet mindenhatóvá tesz benneteket. Erőt és bátorságot ad, megmutatja az utat és nagy, mély vágyakat önt szívetekbe egymás iránt is és családotok iránt is. Ez a mély erős vágy serkent benneteket mások szeretetére, és ennek erejével tudjátok vállalni a társadalmi élet nehézségeit is mert nem egyedül, hanem ketten, szeretetből hordozzátok saját és embertársaitok terhét.

Így tudtok tanúságot tenni a szeretetről, ami életet és értéket ad életeteknek. Ezt a szeretetet bele tudjátok vinni minden emberi és társadalmi kapcsolatba is.

Mint minden szeretet, a ti hitvesi szeretetek is szenvedésen és nehézségeken keresztül érlelődik, mélyül és terjed el. Ez így volt Jézus életében is, így volt és így van minden házastárs életében is. Jézust nézzétek és megtudjátok merre és hogyan kell a szeretet útján menetek. Amikor ezt az utat járjátok, nekünk is, minden embernek mutatjátok az igazi boldogság felé vezető utat.

6. Miben áll a hűtlenség, az esküvői ígéret megszegése?

Ha házastársadat csak a nemi kapcsolat pillanataiban kívánod, szomorú állapotban van házasságod, mégpedig azért, mert elhidegültél élettársadtól. Az esküvői hűséget nemcsak a házasságtörés szegi meg.

Az emberek joggal elcsodálkoznak, mikor két fiatal nemi kapcsolatban él, de nem kötelezik el magukat egymás iránt. Ugyanígy kellene elcsodálkozni és helyteleníteni azokon is akik törvényesen házasok, de valójában szívükben elváltak egymástól, magányos életet élnek és csak megszokásból alusznak együtt.

Amikor a mindennapi életben nincs meg a meghitt, mély szeretetkapcsolat, a nemi élet pokol is lehet a férj és feleség között. Ilyenkor a nemi kapcsolat, amely a házaselet barométere, azt mutatja, hogy valami komoly rendellenesség van. Amikor a mindennapi életben egyik fél nemet mond a meghitt kapcsolat elmélyítésére, még ha folytatódik is a nemi élet, az csak színészkedés, mert valójában szívük mélyén már nem élettársak. Az ilyen állapot is „házasságtörés”, ez is megszegése az esküvői ígéretnek.

Ahol kihűlt az igazi szeretet, ott már csak kötelesség, gyereknevelés, munka, „keresztthordozás”, fogcsikorgató erőfeszítés marad. Ez nem az az élet, amit Isten tervezett.

De akár mennyire keserves is a helyzet, soha nem reménytelen: Istennek minden lehetséges. Ha igazán vágyódsz a szeretetre, lehetséges az újraindulás, mert az Istentől kapott erővel újra el tudod határozni szabadon, hogy szereted élettársadat ingyen és feltétel nélkül. A szeretet mindig szabad elhatározással kezdődik és mélyül el.

7. Honnan lehet tudni, hogy mennyire szereted élettársadat?

Hogy szent kapcsolatokat, mint férj és feleség, mennyiben valódi és igazi, abból tudhatjátok meg, hogy mennyire vágyódtok kapcsolatokat elmélyülésére.

Hogy milyen gyakoriak köztetek a kölcsönös szeretet kisebb- nagyobb megnyilvánulásai.

Hogy mennyire tudod megérezni élettársadnak most mire van szüksége és mennyire vagy hajlandó szolgálni őt, hogy segíts szükségletének kielégítésében.

Hogy mennyire tudsz élettársadban új és vonzó tulajdonságokat felfedezni és azokat örömmel visszatükrözni neki.

Hogy mennyire tudjátok megosztani szereteteket másokkal is, nemcsak családtagjaitokkal.

8. Nektek, mint házaspároknak miről kell tanúságot tennetek?

Mindenek előtt olyan életről, amiből világosan látszik, hogy egymással való szeretetkapcsolatokat minden más kapcsolatnál fontosabb. Ez áll még a gyerekekkel való kapcsolatra is, a munka és más kötelezettségeitekre, szüleitek és rokonaitokkal való kapcsolatra is.

Természetesen csak akkor tudjátok egymást valóban szeretni, ha mindkettőtök kifejlődött, érett egyéniség, tud a saját lábán járni, ha nem tekinti élettársát sem mankónak, akire mindig támaszkodni akar, sem alattvalójának, akit dirigálnia kell. Az igazi szeretet ott virágzik ki, ahol mint felnőttek, mindketten el tudjátok rendezni problémáitokat és érzelmi nehézségeiket, mert tudjátok, hogy lehet számítani élettársatok segítségére, ha azt kéritek.

Ti arra vagytok hívatva, hogy Jézus végrendeletét megéljétek és életetekkel meghirdessétek a világnak: „Ez az én parancsom: szeressétek egymást, mint ahogy én szeretlek titeket. (Jn 15,12). Ez pedig azért lehetséges, mert: „Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket és arra rendelvelek, hogy munkátokkal gyümölcsöt hozzatok: maradandó gyümölcsöt. Akkor mindent megad nektek az Atya, amit nevemben kértek tőle.” (Jn 15,16-17). A szeretet, amiről tanúságot kell tennetek, elsősorban nem a ti erőfeszítéseken múlik. Az Úr megad nektek mindent, nektek csak vágyódni kell arra és közreműködni az Istentől kapott kegyelemmel.

Ha ezt megteszitek, szeretettel tudjátok szolgálni egymást, meg tudjátok mosni egymás lábát, amint Jézus tette: „Ha tehát én, az Úr és Mester, megmostam lábatokat, nektek is mosnotok kell egymás lábát. Példát adtam nektek: amint én tettem veletek, ti is úgy tegyetek...Boldogok vagytok, ha megértitek ezt és így tesztek. „ (Jn 13, 14-17). A szeretetszolgálatból fakadó boldogságról kell nektek tanúságot tennetek a világ előtt.

Jézus azért hozott össze titeket és egyesített a házasság szent kötelékével, hogy meg tudjátok tapasztalni az igazi szeretetet: „Amint

engem szeret az Atya, úgy szeretlek én is titeket. Maradjatok meg szeretetemben." A jó Isten azért fonta egybe életeteket, hogy tanúságot tudjatok tenni arról, hogy Isten mennyire szeret titeket és hogy meg lehet maradni az ő szeretetében bármi történjék életetekben.

Az Úr azért is akart egygyétni titeket, mert ezáltal azt is akarta, hogy mindig örömben éljétek, a szeretet örömeiben: „Az én örömöm legyen tibennetek és örömtök ezzel teljes legyen. (Jn 15,11) Erről az örömről akarja az Úr, hogy tanúságot tegyetek ebben az örömtelen világban.

Házastársi szeretetek kiárad a világra, mert csak az a szeretet igazi, amit megosztotok másokkal. Egymás iránti szeretetek valójában Istentől kapott szeretet. Ő teszi lehetővé számotokra, hogy szeretni tudjátok egymást. Tehát mikor az emberek látják szereteteket, ők valójában Isten szeretetét látják bennetek. Milyen gyönyörű hivatás ez!

Szeretek először csak olyan kicsi volt mint a mustármag. De Isten felnövesztette és az ég madarai: gyermekeitek és embertársaitok kitért karokban, ágaitok között fészket rakhatnak. Így tudtok tanúságot tenni Isten szeretetéről.

Szeretek olyan mint a kovász, amelyet lisztbe kevernek, úgy, hogy az egész tészta megkel. Ti arra vagytok hivatva, hogy átalakítsátok a társadalmat, mint az élesztő átjárja a lisztet. Ti vagytok a só Isten kezében, hogy megizesítse a világot olyan ízzel, ami valóban Isten szájze szerint van. Ti át tudjátok alakítani a társadalmat Isten szíve szerintivé, - bár valamikor teljesen idegenek voltatok egymás számára - Isten kegyelmével igazi szeretet költözött közétek, szívetek, testetek egyg lett. Az Úr azt akarja, hogy ezt a tapasztalatot adjátok át gyermekeiteknek és embertársaitoknak. Ti vagytok a szeretet és a közösség-építés szakértői. Azt várja az Úr, hogy használjátok kapott talentumaitokat a társadalom boldogítására.

Ti tudjátok, hogyan kell vagyonotokat megosztani szeretetben. Az is tudjátok, hogyan kell hatalmatokat gyakorolni gyermekeitek felett, nem uralkodásra, hanem szolgálatra, az ő javukra. Ezzel a tapasztalattal akar kiküldeni az Úr a társadalomba, hogy minden embert megtanítsatok a vagyon megosztására és a hatalom helyes használatára.

Mivel Isten a szívetekbe öntötte szeretetét és egybefonta életeteket a szeretet kötelékével,

Tudjátok, hogyan kell másokat is egyesíteni testvéri szeretetben és örömteljes szolgálatban.

Ti tanúságot tudtok arról is tenni, hogy a szeretetszolgálatban az ember nem veszíti el önmagát, hanem inkább megtalálja. Azért, mert ti szeretitek élettársatokat és szolgáltok neki, nem lettetek alacsonyabb rendűek, lenézettek. A szeretetben és szolgálatban megtaláltok az igazi éneteket, azt a személyt, akit az Isten szeretetre és szolgálatra terem-tett, hogy azon keresztül igazán boldoggá tudjon tenni.

9. A házastársi szeretet milyen szempontból fontos a társadalmi intézmények és struktúrák Isten szíve szerinti átalakításához?

Minden társadalmi struktúra a szervezés születtje, tehát a hatalom éreztetésén, felelősségre vonáson, szokások, előírások betartásának megkövetelésén, felső- és alárendeltségi viszonyon alapszik. Ha a házasság is ilyen alapokon nyugodna, milyen szomorú és színtelen lenne életünk! Soha nem tudnánk megtagasztalni az igazi szabadságot, az igazi örömet, mert ezekkel csak ott lehet találkozni, ahol nem a struktúrák, hanem az igazi szeretet kormányoz és élte.

A házastársak világosan mutatják Krisztus útját a társadalomnak: „Hogy egyek legyenek, amint mi egyek vagyunk, én öbennük, te énbennem, hogy így tökéletesen egy legyenek ők is. Ismerje meg a világ, hogy te küldtél engem, és hogy szereted őket, amint engem szerettél.” (Jn 17,22-23).

Házastársak, akik feladták önfejőségüket s önző gondolkodásukat, mivel ketten egy testté tudtak lenni, mutatják a társadalomnak az igazi egység felé vezető utat. Vannak, akik azt gondolják, hogy ez utópia. Jézus nem úgy gondolta. Ő meg volt győződve, hogy nincsen más út az ember számára, ha igazi egységet és boldogságot akar.

Isten úgy szerette és most is úgy szereti a világot, a mi társadalmunkat, hogy egyszülött Fiát adja érte most is minden szentmisében. Ti, házastársak, erről a hűséges, válogatás nélküli szeretetről tesztek tanúságot. Szabad elhatározással ti szeretni akarjátok élettársatokat, gyermekeiteket minden gyengeségük és korlá-

tozottságuk ellenére. Így tudtok legjobban tanúságot tenni Isten ingyenes és feltétel nélküli szeretetéről.

Amikor a házastársi és családi szeretetet kivisítitek a társadalomba és szeretni akarjátok felebarátaitokat, mint önmagatokat, olyan, magatartásról tesztek tanúságot, ami a társadalmat átalakítja és új életet ad neki. Így ti nemcsak gyermekiteknek adtok életet, hanem azoknak is, akik rászorulnak szeretetekre. Önzetlen, ingyenes felebaráti szeretetek kihívást, felhívást jelent mások felé is. Mindig lesznek olyanok, akik felelnek erre a kihívásra; mert az igazi szeretet „ragályos”. Ti jól tudjátok hogyan kell szeretni, nemcsak szavakkal, de inkább tettekkel, és nap mint nap mutatjátok, hogy az igazi szeretet megosztásában áll: ami nekem is szükséges volna, megosztom másokkal, akiknek az még szükségesebb. Ti megtanultátok, hogyan lehet örömmel, szabadon és szeretettel „áldozatot” hozni, ami kívül állók számára áldozatnak látszik, de valójában nektek egészen természetes, szeretetből fakadó szolgálat az. Az egymást szerető családtagok a betegápolást, idő és vagyon megosztását nem gondolják „áldozatnak”, hanem örömmel adott szeretetnek. Ez a hozzáállás építi fel az Isten szíve szerinti társadalmat.

A ti szeretetek mindig közösségi szeretet, soha nem önszeretet. Ilyen szeretetre van szüksége társadalmunknak. Ti megtanultátok elfogadni a másságot, ezért tudtok családot alapítani, és azt meleggé, életadóvá tenni. Mennyire rászorul társadalmunk az ilyen szeretetre! Az emberiség nagy családja is csak így tud élni, csak így tud boldog lenni.

10. Miben áll az igazi megbocsátás és kölcsönös gyógyítás?

A társadalmi életben is, a családi életben is néha nehéz dolgokkal kell szembenézni: a vélemények megoszlanak, harag és veszekedés támad, sebeket okozunk és kapunk. A sebnél azonban fontosabbnak kell lennie a házastársi kapcsolatnak. Ha azt keresem, hogy kinek volt igaza, ki adta, vagy ki kapta a sebet, és hogyan lehetne vissza fizetni a kapott igazságtalanságot vagy sebet, akkor soha nem lesz sem megbocsátás, sem gyógyulás.

Mikor megsebzítitek egymást, nem elég, hogy megbocsátotok. Ez sokszor csak annyit jelent, hogy nem vágjátok el a kapcsolatot. Ez is fontos, de a kapott seb gyógyulása még

fontosabb. Ha ez nem történik meg, elhidegültek egymástól, elmagányosodtok, kiszorítjátok az örömet életektekből, a sebekből egymás elleni fegyvert kovácsoltok. Pedig ennek nem így kellene lenni. Ha megtanultok nemcsak megbocsátani, de egymást meg is gyógyítani, megtapasztaljátok, hogy a sebek ragyogni is tudnak, mint Jézus sebei a feltámadás után. A begyógyult sebekből nem fájdalom, hanem öröm és élet fakad rátok is szereteteitekre is.

Minden hitvestárs röviddel a házasságkötés után megtanulja, hogy nem lehet egymást átalakítani saját képükre és hasonlatosságukra. Minden ilyen kezdeményezés előbb-utóbb kudarcba fullad. Így van ez társadalmi életünkben is. Amikor valaki minket nem fogad el úgy, ahogy vagyunk és kényszeríteni akar már életformára, ellenállunk minden erőnkkel.

Ha a társadalmi életben kapott sebeket embertársaink nem veszik figyelembe, nem hallgatják meg keserveinket, nem próbálnak velünk együtt érezni, akkor úgy, mint a házasságban is történik, elidegenülünk egymástól és lassan tele lesz életünk előítéletekkel, haraggal és keserőséggel.

Ha azonban megpróbálunk odafigyelni embertársaink szenvedésére, meghallgatjuk panaszaikat és próbálunk együtt érezni velük, elősegítjük gyógyulásukat. Minél jobban igyekszünk megérezni embertársaink szenvedését, annál gyorsabban halad előre a gyógyulás és kiengesztelődés.

A házaseletben is, a társadalmi életben is, a gyógyulás csak úgy tud előrehaladni, ha hinni tudunk társunk jó tulajdonságaiban. Amikor meg vagyunk sebezve, nehéz látni a másik jószágát, szeretetét. Fontos azonban belátni, hogy ha élettársam szeretetét nem érzem, az még nem jelenti, hogy ő elhagyott engem. Szabad elhatározással én mindig tudok bízni és hinni élettársamban úgy, amint egy szülő mindig hisz gyermekében. Ha kérem Isten kegyelmét mindig el tudom szabadon határozni, hogy szeretni akarom élettársamat. A feleség mindig el tudja határozni, hogy szeretni akarja férjét, hinni akar férje szeretetében, akkor is, amikor sebet kapott tőle. Ez áll a férjre is. Ha akar, hinni tud felesége iránta való szeretetében. Ha a férj el tudja határozni, hogy szeretni fogja feleségét, könnyebb lesz megérezni felesége fájdalmát és megbánni azt amit tett, mondott vagy elhanyagolt. A feleségétől hosszú éveken át kapott szeretetre visszagondol-

va, könnyebb a férjnek belátni saját gyengeségét, bűnösségét, és még talán arra is rádöbben, hogy nem méltó feleségének ingyenes szeretetére. Az ilyen férj talán nem is a bűnét látja, hanem azt, hogy nem viszonzta felesége szeretetét. Bánata abból fakad, hogy belátja, felesége mennyire szerette és most is szereti őt. Ez a belátás vezeti arra, hogy bocsánatot kérjen és megbocsásson feleségének és önmagának is. Így tud elindulni a gyógyulás útján. A férj arra is rá fog döbbsenni, hogy nem a maga erőfeszítése miatt tudott bocsánatot kérni és kapni, hanem Isten kegyelméből. Az Isten ingyenes kegyelme és szeretete sarkallta őt is, feleségét is a megbocsátásra. A megbocsátás mindig ingyenes szeretetből fakad. A feleség is rádöbben arra, hogy nem azért bocsátott meg, mert meg kell bocsátania, hanem azért, mert szeretni akarja férjét igaz, ingyenes szeretettel.

A társadalmi életben is így van ez. Ott is, mint mindenütt, a megbocsátás nem erőfeszítés árán történik meg. Isten bocsánata is, ember bocsánata is mindig ingyenes szeretetből fakadó tiszta ajándék. Ez akkor is áll, ha a másik nem kér bocsánatot. A szabadon adott ingyenes szeretet akkor is képes megbocsátani. Jézus is ilyen szeretettel bocsátott meg nekünk, akkor amikor még mi bűnösök voltunk.

Hogy a megbocsátás után a gyógyulás bekövetkezzen, szabad akaratla el kell határoznom, hogy a kapott sebet soha nem fogom fegyverként használni, soha nem akarok visszavágni és sebet okozni szeretnémnek. Arra is törekedni kell, hogy élettársam fájdalmát megízleljem és legyen bennem annyi alázat, hogy én is megosszam saját fájdalmamat vele. Ez a kölcsönös megosztás mélyíti el a gyógyulás és a gyógyítás iránti vágyat.

Ahogy lassan folytatódik a gyógyulás folyamata érezzük, hogy közelebb kerültünk egymáshoz. Ha visszanézünk arra döbbenünk rá, hogy van miért hálát adni a sok szenvedés közepette is. Ha közösen tudjuk kérni a gyógyulás kegyelmét, még jobban haladunk előre a gyógyulás útján.

Az igazi gyógyulás akkor következik be, amikor hálát tudunk adni a kapott sebért, mert világosan látjuk, hogy ha nem kaptuk volna azt a sebet, mennyivel sekélyesebb lenne kapcsolatunk. Kézzelfoghatóan tapasztaljuk, hogy a seb ragyogni kezd, mert mindketten látjuk, hogy szeretetünk elmélyült, éppen a seb miatt.

A gyógyulásnak ezen folyamata nemcsak házastársak között, hanem minden embertársal való kapcsolatban is lehetséges és fontos. Társadalmunk sok sebet csak úgy tudjuk gyógyítani, hogy a házasságban tapasztalt gyógyulást átvisszünk mindennapi életünk többi kapcsolataiba is. Ebből is látható, hogy milyen fontos hivatás vár a házasságokra társadalmi életünkben!

11. Mi akadályozza a megbocsátás és gyógyulás folyamatát?

Az, hogy beképzelem, hogy mindig nekem van igazam, gögőmben lenézem élettársamat. Bemagyarázom magamnak, hogy a házasság az csak „ilyen élet lehet, nem kell többre vágyani”, „fel kell adni a többre vágyást”, „úgyis mindenki csak ennyire jut házasságában”, „vigyázni kell, nehogy közel kerüljünk egymáshoz, akkor nem is okozunk fájdalmat egymásnak” stb. Az is nehezíti a folyamatot, hogy eltussoljuk fájdalmunkat és azt hisszük, hogy majd magától meggyógyul a kapott seb. Ez nem igaz. A seb tovább hat ránk, már talán csak tudat alatt, így azonban még veszélyesebb.

Nagyon romboló hatással van az állandó kritizálás, harag, a kapcsolat elmélyítése iránt való

Felelőtlenség, hidegség, vagy az, amit úgy lehetne mondani, hogy noha házas vagyok, magányos életet élek. Ez abban áll, hogy hivatalosan házas vagyok, de valójában úgy élek mintha nem lenne élettársam. Időmet, pénzemet, szívemet csak magamnak használom, nem törődöm élettársammal, családommal. Ha valamit teszek is értük, azt csak kötelességből teszem, nem szeretetből.

Az előítéletek is sok kárt okoznak. Ugyanígy az egymás iránti elvárások is rombolják a szeretetkapcsolatot.

12. Mit kell tennünk, hogy családi életünk szeretet sugárzó, életet adó jel legyen?

A gyerekeknek érezniük kell apjuk és anyjuk meleg egymás iránti szeretetét, azt az erős, lüktető szeretetet, amit a szép nemi élet hoz ki szüleikből. A gyerekek élete ilyen szenvedélyes, meleg, együttérző szeretetből fakadt. Csak az ilyen szeretet tudja őket érett embereké felnevelni. A gyerekek saját bőrén kell megtapasztalnia, hogy ő szülei szeretetének megtestesülése. A gyerekek látnia és tapasztalnia

talnia kell szülei kölcsönös szeretetét, meghitt, meleg kapcsolatát. Boldog az a gyerek, aki így nő fel.

A házaselet a családban megosztott szeretetkapcsolat megélését sugározza. Mennyire vágnak a gyerekek is, a társadalom is erre a tapasztalatra. Ha kihűl a családi fészek, kihűl a társadalmat életető erő. Ha a gyerek nem tanul meg igazán szeretni a családban, hol tudna megtanulni máshol?

Hogy a házastársak szeretni tudják egymást, ahhoz mások segítségére is szükségük van. Látni kell mélyen szerető házaspárokat, újakat és időseket. A jó példa nagyon segít, a rossz példa nagyon rombol. Mi mindnyájan felelősek vagyunk egymás házasságáért!

13. Mit jelent apának, anyának lenni?

A szülők azért tudnak új életet hozni a világra, mert az Isten teremtő ereje állandón tovább folytatja velük együtt a teremtés művét. A szeretet mindig új életet teremt. Az az erő, ami a szülőkben van és új életet szül, az az Istentől kapott erő, amely nemcsak megszüli a gyereket, de életben tartja, neveli, gazdagabbá, jobbá, gyengédebbé, szeretetteljesebbé is teszi.

A gyerek élete úgy kezdődik, hogy a férj megkéri feleségét: „Segíts engem, add meg nekem az erőt, hogy apa lehessenek!” És a feleség is így szól férjéhez: „Adj erőt, bátorságot, szeretetet nekem, hogy anya lehessenek!” Ebben a kérdésben egymás iránt nagy tisztelet és bizalom rejlik, mert az Isten teremtésében akarnak mindketten részt venni, rábízva magukat egymásra is, Istenre is. Csak az ilyen szeretet és bizalom az, amely jó apát és jó anyát ad a gyerekeknek.

A gyerek mindennapi élete az Isten, az apa és az anya csodálatos közreműködésének gyümölcse. A szülők szeretete Isten szeretetét adja a gyerekeknek. Az apára és az anyára viszsza mosolygó gyerek Istenre is mosolyog, így fejezi ki háláját a kapott szeretetért.

A gyermek valóban az apa és az anya képe és hasonlatosságára teremtetett. A gyerekek apjára is anyjára is hasonlít és létével azt bizonyítja, hogy az apának mennyire tetszik a gyerek anyja és az anyának mennyire öröm a gyerek apja. Akár az apa, akár az anya néz a gyerek arcára, abban látja élettársa arcát és érzi annak szeretetét, hozzá való ragaszkodását.

Egy gyermek akkor igazán boldog, ha érzi, hogy szülei nagyon vágytak és vágnak rá, ha tapasztalja, hogy mennyi örömet tud hozni apja és anyja életébe. Boldog, ha a szeretet megtapasztalásában rádöbben, hogy mennyire értékes ő szülei számára, hogy mennyire mély a kapcsolata szüleivel. Boldog, ha szabadnak érzi magát, ha látja, hogy szülei örülnek szabad elhatározásainak és segítik igazán szabad emberré fejlődni.

A legnagyobb ajándék, amit egy édesapa adhat gyerekének az, hogy szenvedélyesen szereti gyereke édesanyját. Az édesanya is csak akkor tudja valójában szeretni gyereket, ha édesapját tiszteli szereti és mindennél nagyobbra becsüli.

Társadalmunknak mennyire szüksége van ilyen szenvedélyes szeretetre!

Kedves Házasságban Élő Testvéreim,

Elmondtam nektek, amit hallottam és láttam a házaseletekben. Hálatelt szívvel tettem ezt, mert ti nagyon sokat segítettetek engem az igazi szeretet megismerésében. Nagyon jól tudom, hogy a ti önzetlen, mély, hűséges és ingyenes szereteteket kell nekem is megtanulnom, hogy Isten szíve szerinti pap lehessenek.

Segítsük egymást továbbra is életünkkel és imáinkkal!

Nemes Ödön, S.J.

Mit várnak a gyermekek szüleiktől?

A mai világ globális válsága az élet szinte minden területén érezteti kisebb-nagyobb mértékben negatív hatását. Ebbe a válságzónába tartozik a családon belül végzett nevelés is. A mai élettempó sokszor nem hagy időt a szülők számára, hogy gyermekeikkel több időt töltsenek, őket meghallgassák és óhajaiknak eleget tegyenek.

Talán nem lesz haszontalan, ha pontokba szedve közöljük, hogy egy több kontinensre kiterjedő felmérés alapján mit is várnak, mit óhajtanak a gyermekek szüleiktől? Különböző kontinensekre nagy számban küldtek szét kérdőívet azzal a kéréssel, hogy válaszoljanak az előbbi kérdésre. Egy csomó válasz érkezett Afrikából, Dél-Amerikából, más országokból, és a válaszok alapján meglepő, hogy a különböző országokban élő, különféle etnikumhoz tartozó és vallású gyermekek válaszai alig térnek el egymástól.

Íme a gyermekek kívánságlistája:

1, A szülők ne vitatkozzanak a gyerekek előtt.

2, Ugyanazzal a szeretettel szeressék mindegyik gyermeküket.

3, Sohase hazudjanak a gyermeknek.

4, A szülők legyenek kedvesek egymáshoz.

5, Valamiféle érzelmi közelség és kommunikatív (beszéd) kapcsolat alakuljon ki szülők és gyermekek között.

6, Gyermekeik barátait ugyanúgy fogadják, mint ahogy saját barátaikat üdvözik.

7, Figyelmüket inkább gyermekeik jó tulajdonságaira fordítsák, mintsem állandóan hibáikon lovagoljanak.

8, Ne szidják vagy büntessék gyerekeiket más gyermekek jelenlétében.

9, Mindig válaszoljanak kérdéseikre.

10, Mindig ugyanazt a szeretetet és jó kedvet mutassák feléjük.

Összefoglalva a felsoroltakat, ebbe a mondatba lehet sűríteni kívánságaikat: *"Bánjatok velünk, gyerekeitekkel úgy, ahogy ti szerettétek volna, hogy bánjanak veletek szüleitek, amikor ti felnőttetek"*

Dr. Jordán Pál.

MAGYAROK A NAGYVILÁGBAN - BRAZÍLIA SZABÓ MÁTYÁS

Elsősorban ki szeretném hangsúlyozni, hogy e dolgozat egy igen tömör vázlata a témának. Rengeteg anyag található nyomtatott vagy személyi tapasztalatok formájában. Ennek dacára, ez a nagy mennyiségű információ koránt sem közelít meg egy valódi képet a Magyarok múltjáról vagy jelenlegi helyzetéről Brazíliában. Az ország kontinentális területe, befogadó képessége és megeléssel való küszködések (gyakran kapzsi vagyon gyűjtés) szétszórta a magyarokat, nagyrészt beolvasztotta a Brazil népbe. A magyar leszármazottakat családonként, személyként kellene felkutatni arra hogy egy közös vonalat tudjunk húzni egy helytállóbb kiértékelésre. A múltban, mikor a nagy Magyar bevándorlások történtek, a Magyar bevándorlók összeálltak és szolid tömbben éltek majd, fokozatosan, egy helyezkedési folyamatot követően, szétszóródtak és hivatalos adatok egy csökkenő számú Magyar kolóniát említenek. Ezzel párhuzamosan nőtt a száma azoknak akikről semmi, vagy kevés, információnk van. Manapság gyakran találkozunk magyar vezetéknevekkel (a Sao Paulói telefonlistában például közel 50 Szabó név szerepel), viszont ennek parányi része vesz részt, vagy egyáltalán csupán megjelenik a kolónia megmozdulásain. Ezekről valami adatot nyújtani nehéz: időnként találkozunk olyan családokkal akik még valahogy megtartották a magyar beszédet is (hála a szorgalmas nagymamáknak), meg olyanokkal akik szüleiket szidják hogy ennyire kacifántos nevet kaptak

(legalábbis a brazil ember számára) és azt se tudják honnan ered.

Mindenesetre a következő sorokban röviden, írásban megrögzített adatokról számolok be. Tartsuk azért kéznél a fent említetteket.

Brazília Délamerika legnagyobb országa. Kiterjedését 8.5 millió négyzet kilométerre teszi, tehát körülbelül akkora mint Európa Oroszország nélkül. Tengerpartja 9.000 kilométer hosszú.

A szórványosan felszínre került emlékek arról tanúskodnak, hogy már a 18. században jártak magyarok Brazíliában. Magyar jezsuiták vállalkoztak az ezer veszedelmet kínáló miszteriális munkára. Ezek között legkiválóbb Szentmártonyi Ignác és Fájí Dávid. A független brazil császárság idején több magyar természettudós kutató érkezett Brazíliába. Sok magyar érkezett az 1849-i szomorú időkben, részben az Egyesült Államokon keresztül. Nagyobb számba jöttek 1880-90 körül, főleg az ország déli részére, földműveléssel dolgozni.

A magyarok tömeges bevándorlása Brazíliába

Három nagy tömegbevándorlás említhető meg. Egyik az első világháborút követő években. Jellegzetesen kevés értelmiségi személy, többségben földművesek jöttek, elsősorban a szerb és oláh megszállt területekről az elnyomás megkezdésével. Az 1908-1929 évek között Brazil kikötőkön át bevándorolt magyar állampolgár és román, jugoszláv, osztrák, csehszlovák útleveles magyarok száma

56.716 lélekre tehető Dr. Callage tanulmányai alapján. Ezeknek jelentős része viszont, azzal a szándékkal jött hogy átjuthasson az Északamerikai Egyesült Államokba, az „ígért földjére”. Hogy mennyien mentek vagy maradtak Brazíliában, az bizonytalan.

A második nagy bevándorló hullám a második világháború eseményeivel függ össze. Ezt követő években megint ezerével jutottak Brazíliába magyarok. Most már nagyobb számban voltak az értelmiségi pályán mozgók. Jelentékeny részük a volt katonatisztek közül és az államigazgatási apparátusban dolgozókból kerültek ki. Végül is egy harmadik tömegvándorlást okoztak az 1956 események Magyarországon. Ez a csoport egy heterogén tömeget alkotott, kalandorokból, műszaki, és gazdasági szakemberekből összetéve.

Bár a nagy magyar kivándorló hullámok végállomási között elsősorban az Egyesült Államok és Kanada szerepeltek, mégis százezren felülre teszik azoknak a magyaroknak a számát, akik Magyarországról és az elszakított országrészekből a húszas évek elejétől a hatvanas évekig Brazíliában letelepedtek.

Magyar közösségi élet Brazíliában

Mint ahogy már meg lett említve, a húszas években érkező kivándorlók nagy részükben földművesek voltak. Így 1824-től kezdve több magyar település alakult Sao Paulo állam belsejében (Árpádfalva, Boldogasszonyfalva, Mátyás király falva, Szent István falva, Rákóczi falva, Itararén, Buryban). Kisebb magyar csoportok voltak találhatóak Ribeirão Preto, Jaboticabálba, Sao Carlosba, és több belföldi városban. Sao Paulo város tartotta a legnagyobb magyar kolóniát, de még nagy számban voltak Rio de Janeiróban is, kevesebben Belo Horizontban, Campo Grandén, és Porto Alegrén.

Az ország belsejében képződött magyar telepek idővel felbomlottak. Ehhez hozzájárultak a Magyarországtól elértő körülmények (éghajlat, földminőség, rovarok stb.), különböző betegségek, a kínálkozó ipari munkalehetőség, főleg Sao Paulóba, és más kisebb tényezők. Ezzel megindult a nép szétszóródása, beolvadása.

Sao Pauloba csoportosultak akkor nagyobb számba a magyarok. Korán alakultak a magyar egyesületek, melyek a bevándorlók kulturális és társadalmi igényeit s nem utolsósorban ér-

dekvédelmét voltak hivatva szolgálni. Melő megemlíteni hogy ebben az időben a magyar kormány erősen támogatta sőt aktívan segítette az itt élő magyarokat. Így például Horthy Miklós fia 1940-be látogatóban volt Brazíliában, és megsejmelte az akkori koloniális mozgalmakat. A brazil földön létező magyar szervezetek 1939 január 22-én Sao Paulóban a „brazíliai magyarság országos értekezletére” gyűltek egybe. Ezen értekezletre 41 brazíliai magyar egyesülés, kolónia küldte ki képviselőjét. Így is több egyesület, a távolságok következtében, nem küldhette ki. A következő módon csoportosíthatjuk ezeket a szervezeteket: Vallási (Katolikus, Református, Baptista és Izraelita); Kulturális és hasonló (Magyar Iskolaszövetség tíz iskolával például); Jóléti és Társadalmi: Sportszervezetek; más államok kolóniái. Ezek közül ki kell emelnünk a még ma, igen aktív Brazíliai Magyar Segélyegyletet, amelynek hivatalos jóváhagyása 1926, december hó 19-én történt és melynek keretében megalakult az első magyar cserkészcsapat (1932-be 132 tagot számlált, parancsnoka Magyarországon képesített Gálos Rezső Julián tanító volt). Ezen kívül két magyar újság is működött, a Jornal Hungaro-Délamerikai Magyar újság, és a Diário Húngaro Délamerikai Magyar Hírlap.

A második nagy emigrációs hullám is elsősorban Sao Pauloba s kisebb mértékben Rióban telepedett le. Részben a már meglévő egyesületekben kerestek helyett, részben új egyesületeket hoztak létre. Ugyanakkor a második világháború események negatívan befolyásolták a szervezését a Magyar kolóniának. Végre lett a magyar kormány támogatásának (a kivándoroltak elítélték az új otthoni rendszert elvetve minden lehető kapcsolatot e téren), anyagi küszködések és más nehézségek következtében a koloniális élet elkezdett hanyatlani. Ennek példája a magyar iskolák végleges bezárása 1951-ben. S bár az ötvenes évek végén és hatvanas évek elején látszólag még pezsgő magyar élet folyt Brazíliában (négy, később majd hat cserkészcsapat működött és több más jelentős szervezet), egy lassú de folyamatos apadást szemlélünk a magyar részvevők közt. Így például a Délamerikai Magyar Hírlap évkönyvének szaknévsor melléklete lapjain 1955-ben még 215 magyar iparos és kereskedő nevét olvashatjuk. Tíz évvel később, az 1965-os évkönyvben ez a szám már csak 82. Azok a szervezetek,

amelyek nem szűntek meg, tagjaiktól elhagyatva, üres élettelen vázként éktelenkednek. Ennek dacára közülük egy maréknyi makacsul ellenáll a megsemmisülésnek még maig is.

Magyarokról Brazíliában manapság

Mai helyzetünk összehasonlíthatatlan a két nagy háború közötti időszakkal. A magyarok szétszóródtak, beolvadtak a Brazil tengerbe. Ez a folyamat rohamosan felődött, viszont két fontos tényező lefékezte valamennyire: az első a Magyar ház megalapítása és a második és jelentősebb a Magyarországon beállt gyökeres változások.

A Magyar ház hivatalos neve Brazil-magyar Kultúregyesület, tulajdonosa a Segélyegylet mivel ez adómentességet élvez. Viszont a Magyar ház külön intézménynek számít, külön elnökkel és vezetőséggel, melyeket a magyar közösség képviselői választanak. Számunkra nagy előny hogy egy állandó, közös, otthont nyújtott a brazíliai magyaroknak, rengeteg nehézséget megoldva.

A Magyarországi változásokkal kapcsolatban fontos megemlíteni hogy az eddig félénk hivatalos kapcsolatok gyors tempóban növekednek. Ennek következménye hogy kulturális felfrissülés esik berkeinkben. A már itt születetteknek megszűnik az álomország és egy reális, megfogható képet kapnak Magyarországról, így talán jobban értékelik az eddig megkapott kultúrát. Az idősebbeknél szintén megszűnik az „álomország” képe és rájönnek hogy az ország, távollétükben és a nehézségek dacára, fejlődött, méghozzá nagyon szépen a megadott körülményekhez képest. Növekedő számban jönnek ki Magyarországról a szerződéses szakemberek vagy magánvállalkozók akik szintén hozzásegítenek a magyar szó gyakoribb hangzásához. A növekedő kereskedelmi kapcsolatok a két ország között nagy érdeklődést kelt a magyar leszármazottak közt. Így az összkép a magyar nyelv és kultúrát igényli fokozottabb formában Brazíliában is.

Forrásmunkák

A brazíliai magyar Segélyegylet emlékkönyve (1926-1966). Sao Paulo, 1966.

Aranyzemecskék. Jegyzetek a brazíliai magyar Segélyegylet működéséről. Sao Paulo, 1931.

Boglár Lajos: Vázlatok a brazíliai magyar élet kialakulásáról a Magyarok II. Világkongresszusára. Sao Paulo, 1938.

O Guarani. Colónia Hongara: 40 anos de sua história. Edicao especial, 28 de Agosto de 1972.

Tóth László, Sao Paulo magyar Szemináriumban elhangzott előadásainál kézirata: A Sao Paulói magyar szórvány helyzete napjainkban és A Sao Paulói magyar sziget őrhelyei, 1991.

Viszont arra hogy jobban érzékeljük a kolónia mai helyzetét, egy két számbeli adatot említenék meg melyet Piller Gedeon, a Segélyegylet jelenlegi alelnöke nyújtott. Hozzáteendő ehhez hogy ennek a szervezetnek van meg a legteljesebb címlistája a brazíliai magyarokról. Címlistájukon 1200 cím szerepel, ami körülbelül 3000 embert érint, legtöbbjük Sao Paulóból. A legnagyobb magyar összejevetel a Szent István ünnepély a Szent Imre kollégiumba (Katolikus Egyház) mikor 400-500 ember gyűlik össze. Második legnagyobb eseményen, a Magyar Bálon 200-400 vendég található. A Híradó című újságot 500 címre küldi ki a Segélyegylet, 98% Sao Paulóban, maradék 2% Rio de Janeiro, Curitiba, Belo Horizonte és Brazília városok között oszlik meg.

Persze hogy a különböző koloniális mozgalmakra más és más emberek jelennek meg. Ez az eloszlás főleg az egyházak körül alakult ki, kisebb, kb. 50 személyből álló csoport amelyik a rendszeres mozgalmak 80%-kán vesz részt.

A kolónián kívül álló magyarokról annyit, hogy elszóródásuk és beolvadásuk Brazíliába több okból kifolyólag egy könnyű folyamat. Első sorban a nép összetevése vegyes és durván, 99% bevándorlókból és leszármazottaikból tevődik össze. Erre föl külföldiek eltűnnek a heterogén rengetegben, nem érzik magukat idegenek. Aztán a nép barátságos és közvetlen modora nem kényszerítette össze a magyarokat, mint például Ausztráliában ahol „bloody foreigner”-nek számítottunk. Ugyanúgy a már megemlített óriási kiterjedése az országnak sokunkat eltávolított a magyar gócpontoktól. Viszont, talán, a legsúlyosabb tényező az volt, hogy az emberek a karrierjüket és gazdasági törekvésüket, nem eszmélván faji nyomásokat, a magyarságuk fölé helyezték.

MUNKÁCSY ÉRTÉKELÉSE

Az utóbbi évtizedekben új koncepció formálódott a XIX. század művészet értékelésére. Túlhaladottnak minősül az a beállítás, mely szerint egyetlen stílusirányzat, az impresszionizmus tekinthető az esztétikai értékrend mércejének. Ez a szemlélet a XIX. századra jellemző fejlődésmélethez igazodott. Megerőszkolása a múlt század művészetének, mivel nem veszi tekintetbe a korra jellemző stíluspluralizmust. A különböző stílusok, szemléletmódok egyidejűsége mindig is jellemző volt az európai művészetre. Létezésének alapja talán a romantikában lelhető fel: az egymástól elzárt vidéki központok különböző, nagyon is eltérő stílusirányzatokat produkáltak. Elég csak utalni a clunyi, a moissaci vagy provence-i művészeti gyakorlat feltűnő eltéréseire. Bár nem vitatható, hogy a román művészet keresztény eszmeisége hozta létre ezeket az iskolákat, de erre a közös alapra a történelmi és társadalmi különbözőségek következtében gazdag stílusvariációk jöttek létre.

Hasonlókat állapíthatunk meg a XIX. századról is, melyben három egymástól élesen elütő, de mégis egymáshoz kapcsolódó felfogás munkálkodik: a klasszicizmus, a romantika és a naturalizmus. E három fő irányzat ritkán jelentkezett egyértelmű plaszticitással. A klasszicizmust gyakran érzelmesebbítette a romantikus beütés, példa erre a közép-európai biedermeier, a romantika keveredett a naturalizmussal; az így létrejött látásmódot realizmusnak nevezték el, továbbá az impresszionizmus kolorisztikus materializmusa klasszicizáló irányzatokkal keveredve a posztimpresszionizmust hozta létre.

Ezzel a felsorolással azonban még mindig nem léptünk ki a művészettörténeti sematizmus adta szűk keretekből. A dolgok megértéséhez elengedhetetlenül szükséges annak az atmoszférának az ismerete, amelyben az egyes művészek alkottak, de nem elhanyagolható a közönség magatartása, állapota sem. Napjainkban egyre hitelesebbnek látszik Taine formulája: a *race-on*, *moment*, *milieu*. Mai értelmezésünkben a *race-on* nem fajtát, hanem kultúrkört, gondolkodásbeli tradíciót, a *moment* szón a történelmi helyzetet, és a *milieun* a társadalom bonyolult adottságait kell értenünk.

A történelem nem engedi, hogy megerőszkolják *a priori* elméletek, áll ez a művészettör-

ténet-írásra is. Ilyen belátás alapján szervezték meg Párizsban a Musée D'Orsayt. A rendezők elvetették a korábban általánosan alkalmazott fejlődésméleletet, nem akartak egyetlen stílust mértékadónak kikiáltani, hanem arra törekedtek, hogy a kiállított művekkel a korszak hitelesebb képét tárják a látogató elé. Ily módon megfér egymás mellett Manet és konzervatív akadémista felfogású mestere, Thomas Couture éppúgy, mint az impresszionisták, s a "szalonfestőknek" kikiáltott ellenfeleik.

*****

Jóllehet a XIX. századi festészet olyan jeles szakértői, mint Louis Reau és Meler Graefe elismerik Munkácsy művészetének értékeit, ugyanez nem mondható el a magyar művészettörténet-írás néhány hangadó személyiségéről. Ennek két fontos oka van. Az egyik, hogy ezek a modernista művészettörténészek beállítottságuk következtében nem tudták elviselni Munkácsy művészetének populáris jellegét, egyedülálló népszerűségét. Hasonló okból lebecsülték Petőfi Sándor költészetét és Liszt Ferenc zenéjét. Olyan elfogultság volt ez, amit csak azzal lehet magyarázni, hogy nem ismerték elég alaposan a felsorolt három alkotó életművét, s néhány kevésbé sikerült alkotásuk alapján hevenyészett sietséggel ítélték meg.

Kritikai magatartásuknak másik indoka az volt, hogy ezek a művészek - s leginkább Munkácsy - nem fértek bele abba a fejlődéstörténeti kategóriarendszerbe, mely több mint fél évszázadon át uralkodott a művészettörténetben. Eszerint a múlt század festészetét egy vasúti menetrendhez lehetne hasonlítani. A művészet vonatának negyedszázadonként új és új vágányokra kellett siklani, vagyis a klasszicizmust követte a romantika, ezt a realizmus, majd az impresszionizmus. E fejlődéstörténeti koncepció azon alapult, hogy a XIX. század csúcsteljesítménye az impresszionizmus, s mindaz, ami előtte történt, csak ennek a szemléletmódnak az előkészítését szolgálta. Mióta differenciálódott az impresszionizmus fogalma, és az ún. posztimpresszionizmus jobban megfelel a mai ízlésnek - ez az elmélet alapjaiban ingott meg.

A kiváló szellemű Fülep Lajos és iskolája továbbra is tartotta magát e fejlődéstörténethez. Érdemes a professzor néhány mondatát

idézni: "járt Párizsban, mégpedig a híres 1867-es kiállításon. Courbet-nek egész oeuvreje, Manet-nek valami 50 képe követelte az állásfoglalást. . . és azután elment Düsseldorfba, majd díjat nyert Párizsban az álművészet pantoptikumában. . . Huszonöt évesen festette a Siralomházat, és festő ekkora tehetséggel, ilyen ifjan sohasem idegenedett el messzebb korától, fejlődő irányától, nem került vele elháríthatatlan ellentétbe, nem szegődött határozottan a múlt és örökség mellé nálánál senki!" Más helyütt a kritikus képek alapján filmrendező tehetségnek nevezi. Fülep nyomán több kritikus is Munkácsy szapulását tartotta legfontosabb feladatának. Idejétmúlt akadémikusnak nevezték.

Munkácsy nem volt akadémikus. Elég csak utalni arra, hogy hiába vágyott a Képzőművészeti Főiskola tanári posztjára, jelentkezését elutasították, festőkortársai egyenesen az ifjúság megrontásával vádolták.

Hol van az igazság? Valóban Munkácsy elkésett visszhangzója egy korábbi művészeti szemléletnek, vagy a maga módján megfelelt-e korának?

Ennek megítélésére két fontos dokumentumra hivatkozom. Az egyik egy elmélet, melyet Hans Sedlmayr alakított ki: szerinte ugyanis minden korra többféle stílus egyidejűsége jellemző. A stíluspluralizmus gondolata nemcsak a valóságos művészeti helyzetre jellemző, hanem ezen túl alkalmas a művészetszociológiai vizsgálatok elfogulatlan lefolytatására is.

Egyesek azért ítélik el Munkácsyt, mert naturalista. Nem az volt a szándéka, mint számos kortársának. "A tiszta festőiségre való törekvés a reakciók egész sorát, a korlátozások és a leegyszerűsítések rendjét hozza magával." (André Malraux) A képzőművész a "festői" látásnak esik áldozatul, ezzel együtt azonban a festészetből eltűnik minden pszichológiai, minden humanizmus.

Sedlmayr elméletét hitelesíti a XIX. századi képzőművészet legimpozánsabb gyűjteménye, a Musée D'Orsay. Ebben a rendezésben állandóan szembesülnek a jónak, "haladónak" tartott stílust képviselő alkotások a Fülep által "szalonbeli álművészethez" sorolható képekkel és szobrokkal. Ez a rendezés nem kényszeríti rá véleményét a nézőre, feloldja a "haladómaradi" ellentétet, és kizárólag a mesterségbeli színvonalat tartja az egyetlen mércének.

Ez a rendezési koncepció felmenti a nem francia művészeket a csökkentértékűségi tudat nyomása alól. Így például a XIX. századi német festészet levetheti magáról a "Heimatkunst" címkét, vallhatja azt, hogy a német művészet a maga nemében éppolyan színvonalas műveket hozott létre, mint a francia. Tanúi lehettünk Gaspar David Fridrich világraszóló új felfedezésének, értékelhető Leibl finom realizmusa, Feuerbach és Marces klaszszicizáló törekvése, s Böcklint nyugodtan össze lehet mérni Odilon Redonnal vagy Gustave Mereauval.

A magyar művészetben is feloldhatók az ellentétek. Benczúr nem alacsonyabb rendű, mint Szinyei Merse. Madarásznak sem kell szégyenkeznie, hogy nemcsak Delacroix hatott rá, hanem a történelmi illusztrátornak nevezett Gallai. Lotzot nem tilos Puvis de Chavannes falképfestészetével összehasonlítani. Munkácsy nem csupán Courbet egyenrangú társa, sőt egyes munkáiban párhuzamos jelenség a plein air-festőkkel és az impresszionizmus küszöbére ért Pissaróval.

Munkácsy művészetét azonban nem lehet csak egyes irányok és műfajok képviselőivel való összehasonlítással kimeríteni. Ha elfogulatlanul végignézzük életművét, meglepő törekvéseinek egyetemessége. Nem lehet csupán a realista életképfestés mesterének tartani, az ún. szalonképei sok párhuzamot mutatnak Manet életképeivel, tájképei sokszerű felfogást képviselnek, s egyik nagy erénye, hogy az életképek közvetlenségét át tudta plántálni vallásos és történelmi kompozícióiba; s nem lebecsülendő teljesítménye a bécsi Kunsthistorisches Museum lépcsőházát díszítő hatalmas pannója.

Egyetemessége nemcsak a témák és műfajok sokféleségében nyilvánul meg, hanem abban is, hogy nemcsak korának, de az európai hagyomány egy jelentős részének eredményeit szintetizálni tudta. Elég csak arra utalni, hogy egyik főműve, a Tépéscsinálók Frans Hals csoportképeinek megoldásait fejlesztette tovább, az Éjjeli csavargók vagy a Golgotha Rembrandt művészetén inspirálódott. Éppen ez az összefoglaló sajátossága adja meg művészettörténeti fontosságát.

Magyarországot a Nyugat- és Kelet-Európa közti hídnak szokták nevezni. S ez nemcsak a politikai és gazdasági életre áll, de a művészetre is. Elég csak arra a hatásra utalni, amit a

francia s német művészeten nevelkedett Liszt gyakorolt a szomszédos északi és kelet-európai művészekre. Lépésről lépésre lehet követni Munkácsy egyik főművének, a kétalakos Siralomháznak az előzményeit és kisugárzó hatását. A mű tematikai inspirálója Lessing düsseldorfi festőművész Ezzelino in Kerker festménye. Alkotásának előképe Delacroix Tasso a börtönben című kompozíciója, amely szellemét tekintve visszavezethető Goya Örültek háza néven ismert festményére. Nem véletlenül írta Meyer-Grafe Munkácsy képeről: "ein strarkknochiger Goya des Pussta" - rátalálva a képben rejlő ikonográfiai tradíciófolyamatra.

Munkácsy festményéhez Leibl hatását kell hozzágondolnunk, és világosan kirajzolódik a mű genezise. Ám Munkácsy képével ez a folyamat nem állt meg. A fiatal Repin meglátta az 1873. évi bécsi világkiállításon Munkácsy művét, és nyugati útjáról visszatérve megfestette a Gyónás visszautasítása című képét. Mindkét munkára jellemző a lázadó ember önérzete mely elutasítja a "hivatalos" vigasztalást. Repin másik főműve egy, a száműzetésből váratlanul hazatérő férfi okozta döbbenetet ábrázol. A Nyezsda című kép félreérthetetlen rokonságot mutat Munkácsy Éjjeli csavargók című művével. (Ezt a művet is látta Repin a bécsi világkiállításon.) A négy kép összevetése jól magyarázza a nyugat-európai és a kelet-európai művész gondolkodásbeli különbséget. Ami Courbet és követői számára hidegen nézett valóság, az Munkácsynál és Repinnél alapvető nemzeti-érzelmi probléma. Ennek átélése és kifejezésének kényszere magyarázza, hogy a két Párizsban dolgozó festő adottságainak ellenére sem lett az impresszionizmus híve. Erre utal Munkácsy Poros út című képe, vagy Repinnek a Kommünerek felénél c. festménye. Egyikük sem ment tovább az említett képek indította úton. Mindketten vállalták a nemzeti prófétaművészet szerepét. Ugyancsak szociális indíttatású volt az a tény is, hogy két jelentős német festő, Liebermann és Uhde egy ideig Munkácsy képeinek bűvöletében alkottak.

Másfajta indíttatású a cseh Brozik és a román Theodor Aman érdeklődése, Munkácsy művészete iránt, mivel a magyar művész a közép-európai szemléletnek megfelelően alakította a francia törekvéseket.

Egy időben tehát jelentős szerepet játszott Munkácsy az európai és az amerikai művé-

szetben. Nyugati sikereinek az volt a titka, hogy témaválasztása egyre inkább egyetemes jellegűvé vált, és mondanivalóját erőteljes festői előadással tudta megvalósítani. A XIX. században ébredő nemzetek számára pedig útmutatást - bátorító útmutatást - adott saját lehetőségeik kibontására.

E vitathatatlan érdemek ellenére Munkácsy művészete elvesztette rangját az európai művészettörténet-írásban. Jogosan bírálhatták az aszfaltalapozás miatt elsötétülő és komorrá vált életképeit. Az sem vitás, hogy nagyvonalú kompozícióit elsősorban a Krisztus Pilátus előtt, és kisebb mértékben a Golgotát telezsúfoltá figuráival, ezáltal túlbeszélve a témát, a teatralitás határát súrolva. Mégis ezek a művei jóval többet adnak, mint a korabeli vallásos tárgyú képek, melyek a naturalizmus eszközeivel kispolgári intimitásúvá alakítják a nagyszerű bibliai témákat. Ezeknek a műveinek a helyes megítéléséhez idéznünk kell a Munkácsy szellemével és pályafutásával párhuzamba állítható Liszt Ferencről szóló bartóki mondatot: "Mikor arról van szó, hogy egy zeneköltőt mint egyéniséget a zeneirodalomban megítéljünk, nem kellene minden súlyt a formára helyeznünk, és esetleg nem tökéletes forma mögött nem hatásosan elhelyezett nagy szépségeket észrevétlenül hagyni." - Nem így járt el az egyetemes művészettörténet, mely Munkácsy egyes megoldási hibáit és főleg a téma fontosságát mindig hangsúlyozó szemléletmódját túlhaladottnak ítélte.

Helyzetét rontotta az a tény is, hogy Manet személyes ellenségének tartotta, s nem érezte meg azt, ami összeköti őket: az a mesterségbeli tudás és a kifejezés igényessége. Ez az öt körülvevő kritikusok által felszított ellenszenv, sajnos, megnyilatkozott az általa alapított ösztöndíjra pályázó fiatal magyar művészek kiválasztásában. Elég csak arra utalni, hogy nem ismerte el Csók István kiemelkedő talentumát. Ezt a tévedését viszont korigálta azzal, hogy műtermébe fogadta Tornyai Jánost és Rippl-Rónai Józsefet. A századforduló táján sokan utánózták aprópénzre váltva stílusát.

Gónus-kontrasztokba ágyazott izzó színei azonban nemcsak közvetlen tanítványaira hatottak, hanem jellegzetes kifejezési eszközeivé lettek a magyar művészetnek. Még a plein air festészet nagyhatású magyar iskolájának művészetében is kimutatható szemléletének befolyása.

Nem kis nosztalgiával írta Bernáth Aurél Munkácsyról: személyében megízlelhettük, milyen érzés az, ha magyar művész egy időre a primhegedűs szerepét játszhatta az európai festészetben. Munkácsy beletartozik a világ-művészetbe, és öregbíti nemzetünk hírnevét.

Végvári Lajos
(Távlatok)

(folytatás a 2. oldalról)

1, A vár előtt egy javasasszonytól megtudják, hogy egy magas fán csodás "hamvak" vannak elrejtve, amelyek segítségével talán szót tudnak váltani Kőműves Kelemenné szemével. A magas fára mentőcsomóval felhúznak egyes cserkészeket, akik lehozzák a kis zacskóba csomagolt "hamvakat". További akadályokon és kapun (csomók) átjutva bejutnak a várba.

2, Tábor tüzet gyújtanak, majd együtt elmondják a balladát, remélve, hogy Kőműves Kelemenné megjelenik. Egy sort (az ő gyenge hamvait keverték a mészbe) többször elmondanak, visszafelé is, mialatt a hamvakat a tűzbe szórják (földdel kevert láng-színező vegyszerek), mire a háttérből egy "falból" kilép Kőműves Kelemenné (fehér ruhában, fehérre festett arccal és hajjal) és magához öleli kisfiát.

Utána meleg tea, lefekvés a kunyhóban, másnap kirándulás, cserkészfoglalkozás, majd haza. Hangulatos élmény volt, és legalább egy balladát nagyon jól megtanultak a washingtoni cserkészek.

Szent-Gály Kata gondolataiból

Akár szereplők, vagyunk az élet színpadán,
akár a névtelen tömeg tagjai:
nekünk, akik hiszünk,
az élet értelmére kell rámutatnunk.

A méricskélést
és az adok-adsz lelkiületet
nem a keresztények számára találták ki.

Ha gyermekünket megtanítottuk a hitre,
még nem biztos,
hogy meg is marad benne,
de ha jó és segítőkész emberré neveltük

mindenképpen remélhetjük számára
Isten nagylelkű irgalmasságát.

Igazi arcunkat a hétköznapiak mutatják meg,
és az az ima,
mit betett ajtóknál végzünk.

Nincs az a szakadék,
mit át ne lehetne hidalni őszinte
kézfogással.

Isten azokat is névről ismeri,
akikért mi nagyon aggódunk.

Úgy élj,
hogy mások könnyebben tudjanak hinni!

Ha valakit kizárunk szeretetünkéből:
magunkat zárjuk ki a krisztusi közösségből,
mint az a gyermek is kimarad a közös
játékból,
amelyik nem akarja megfogni társai
kezét.

Maradj köztünk

El ne hidd a bíborfényben lebegők álmait
El ne hidd a csillagjósok hazugságait
El ne hidd, hogy nem tehetsz már semmit ellen
El ne hidd, hogy az a rend, ha te pusztulsz
bele
Nem lehet, hogy sorompók közt már nincsen
kiút,
Mert nem lehet már veszteni sem nyerni háborút
Nem lehet, hogy soha többé nem lesz már tavasz
Nem lehet, hogy hazugságból támadjon vigasz
Maradj köztünk, s ne add fel magad.
Légy erős, légy elszánt és szabad
Mert elfogadni nem lehet, hogy vesztesek vagyunk
Mert mind, akik már megszületünk, élni akarunk
El ne hidd, hogy nincs más jövő, s nincs más hatalom
El ne hidd, hogy nem választhatsz már többé szabadon
El ne hidd, hogy nincs remény és nincsen szeretet
El ne hidd, hogy másképpen már élni nem lehet.
Higgy, bízz és remélj, mert Isten ott van veled,
Téged is elér majd az Isteni szeretet.

MAGYARSÁG SZOLGÁLAT

Tavaly nyáron voltunk Erdélyben és személyesen tapasztaltuk, hogy milyen szegény állapotban van a székely mezőgazdaság. Egy faluban megaludtunk, ahol a 73 és 75 éves emberek mindennap még kimennek a földekre kapálni, stb. Lovuk sincsen, mert nem telik rá, így azt is bérelni kell szántáskor és aratáskor - persze már erővel is alig bírják, de nincsen más megélhetési lehetőségük. A földek egy részét visszakapták 1989 óta, de a traktorokat és egyéb gépeket már nem...

Azóta tudomásunk lett egy TRAKTOR-AKCIÓRÓL, amely javítani próbál a székelyföld mezőgazdasági helyzetén. A traktorakció két éve megy. Király Károly volt erdélyi magyar szenátor kezdeményezte és irányítja Sepsiszentgyörgyről. Azért csak "volt", mert a román alkotmány megszavazásakor, nem volt hajlandó a szavazáson részt venni amiatt a hazugság miatt, ami az alkotmány első paragrafusában benne van, hogy Románia "nemzetállam", vagyis nincsenek nemzetiségei. Ezért a román szenátus külön ülésén "a román nemzet megsértése miatt" kizárta a tagjai közül. Azóta a székely mezőgazdaság fellendítésével foglalkozik. Ezt példaként állíthatjuk cserkészeink elé mint magyarságszolgálatot. Király new-yorki útja alatt alakult meg, a "Foundation Székely Faluért Alapítvány", mely Amerikában koordinálja a gyűjtést. Vezetője Sándor Ödön, egy nagyon derék és önzetlen székely ember. Mindenről ad információt, az apró részletekig - a lenti címre írjatok.

Az eddigi eredmény túljutott száz ezer dolláron - ami Magyar-Amerikában nagyon nagy szó. Minden adományról nyilvánosan elszámol az alapítvány, hogy fenntartsa a bizalmat. Semmi költség nem terheli az adományt, teljes egészében átmegy egy sepsiszentgyörgyi román bankba és ott Királyék csak traktorra költethetik.

Egy névtelen adakozó is jelentkezik ez ügyben aki adakozó társat keres. Ha valaki \$3500 - t adományoz, akkor ez az illető ki-

egészíti az összeget (t.i. egy traktor ára \$7000).

A kiválasztást Erdélyben csinálják. Az elv az, hogy a legszegényebb, legreménytelenebb helyzetben levő falvak kapják a traktort. A kiválasztott falu nevét elküldik Sándor Ödönnek, és ha az amerikai alapítvány is beleegyezik, akkor megkapja a falu a traktort. Mindez azért van, hogy az esetleges visszaélések lehetőségeit elkerüljék (például rokonok-barátok ne egymásnak adogassák a traktorokat, és más emberi gyarlóságok). De lehet innen is javasolni falut, azt meg Királyék vizsgálják felül, hogy közös legyen a döntés.

Sándor Ödön 40 traktort tűzött ki amerikai-magyar célnak. ebből már 20 megvan. A második része nehezebb lesz, mert közben a traktorok ára felment 5 ezer dollárról 7 ezerre. Tehát minden lehető forrásra szükség lesz!

FELHÍVÁS:

A harmadik cserkésztvény szellemében hívom fel figyelmeteket erre a traktor-akcióra. Ez kitűnő alkalom lenne egy őrnek, rajnak, csapatnak, körzetnek, stb. hogy a második és harmadik cserkésztvény szellemében segítsen és szolgálja magyarságát. Ez közelebb hozná szegényebb magyar testvéreink helyzetét cserkészeink számára és kézzelfogható célt tűzne ki a magyarsággal kapcsolatos szolgálatban is.

Az alapítvány címe a következő:

Foundation Székely Faluért Alapítvány
P. O. Box 750068
Forest Hills, NY 11375-00068
telefon: (718) 261-3192

Kérem, gondoljátok át és beszéljétek meg vezetőitekkel és cserkészeitekkel, hogy hajlandók vagytok-e ilyen módon segíteni nehezebb helyzetben levő magyar testvéreinken!

Jó munkát!
Szentkirályi Pál

KISZÁMOLÓK

Egy kettő, három, négy,
Te kislegény, hová mégy
Nem megyek én messzire,
Csak a falú végire.

Mese, mese, mátká,
Ingó, bingbó rózsá,
Te vagy a fogócska!

Egyedem, begyedem, tengertánc
Hajdú sógor, mit kívánsz?
Nem kívánok egyebet,
Csak egy falat kenyeret!

Szil, szál, szalmaszál,
Ecki, becki, tengerecki Pál.

Macska eszik egeret,
Meg is eszi, ha lehet.
Azért vigyázz, kis egérke,
Légy a lyukad közelébe.
Fuss be, bújj be,
Kis egérke bújj be!

Erre kakas, erre tyúk,
Erre van a gyalogút!
Taréjja, haréjja,
Ugorj a fazékba. Zsupsz!

Ec pec, kimehetsz,
Holnap után bejöhetsz.
Cérnára, cinegére,
Ugorj cica, az egérre! Fuss!

Töröm, töröm a mákot,
Sütök vele kalácsot.
Uccu tolla, motolla,
Neked adom ....(név)

Fű, fű, fű,
Szép zöld fű,
Eredj ki te zöldfülű!

Sárga cukor, vers bor,
Mindjárt rád kerül a sor.
Szaladj pajtás hamarabb,
Ha nem szaladsz, fogó vagy!

Án-tán-ténusz,
Uberke té-nusz,
Uberke, tike, toka,
Eje, feje, bumm!

Guggolócska, ülőcske,
te vagy a kergetőcske!

Suszternak nincs cipője,
Ácsnak rossz a kerítése,
Lakatosnál fakilincs,
A hunyónak szeme nincs,
Ne less!

Csittegőre, csattogóra,
Berkes mogyoróra,
Lóháját főztem,
Csikóháját kövesztettem,
Gyere ki, te ló,
Te vagy a fogó!

Árok szélén gödörbe,
Lukat ásott az ürge,
Megállj ürge, megfoglak,
Gatya szárába duglak,
Dirr, durr lakatos,
Fogó elől arra fuss!